

Čiekurs

1 (45) 2015

ARĪ TURPMĀK MEŽA ĪPAŠNIEKIEM BŪS IESPĒJA SAŅEMT EIROPAS SAVIENĪBAS ATBALSTU

Foto: Dz. Leja

Eiropas Komisija apstiprinājusi Latvijas Lauku attīstības programmu 2014.–2020. gadam, kurā paredzēts nozīmīgs atbalsts mežu apsaimniekošanai, paredzot pasākumam „Ieguldījumi mežu attīstībā un mežu dzīvotspējas pilnveidošanā” kopējo finansējumu vairāk nekā 30 milj. eiro.

Meža īpašnieki arī turpmāk varēs saņemt atbalstu par ieguldījumiem mežu attīstībā. Pasākuma „Ieguldījumi mežu attīstībā un mežu dzīvotspējas pilnveidošanā” ietvaros meža un zemes īpašnieki varēs saņemt atbalstu par sekojošiem apakšpasākumiem:

- Ieguldījumi meža ekosistēmu noturības un ekoloģiskās vērtības uzlabošanā;
- Meža ugunsgrēkos un dabas katastrofās iznīcinātu mežaudžu atjaunošana;
- Meža ieaudzēšana.

Uz atbalstu varēs pretendēt meža zemes un zemes īpašnieki – fiziskas un juridiskas personas, kā arī pašvaldības.

Salīdzinot ar iepriekšējo plānošanas periodu, Lauku attīstības programmā 2014.–2020. gadam ir palielināts meža īpašniekiem izmaksājamais ES atbalsta finansējums par veikto jaunaudžu kopšanu/retināšanu, ir iekļauta jauna aktivitāte valdošās koku sugas nomaīņai baltalkšņa sugu mežaudzēs, kas vecākas par 30 gadiem, vai blīgzņas sugu mežaudzēs. Kopumā arī vienkāršoti atbalsta saņemšanas nosacījumi, taču ieviesti papildu ierobežojumi meža ieaudzēšanai neizmantotās zemēs, kā arī šī pasākuma atbalsta likmes ir nedaudz samazinātas.

Ministru kabineta noteikumos „Valsts un Eiropas Savienības atbalsta piešķiršanas, administrēšanas un uzraudzības kārtība pasākuma „Ieguldījumi mežu attīstībā un mežu dzīvotspējas pilnveidošanā” tiks noteikta kārtība, kādā piešķir, administrē un uzrauga šo ES atbalstu, taču pašreizējais noteikumu **projekts** paredz turpmāk izklāstītā atbalsta veidu un finanšu apjomu.

APAKŠPASĀKUMS

„IEGULDĪJUMI MEŽA EKOSISTĒMU NOTURĪBAS UN EKOLOĢISKĀS VĒRTĪBAS UZLABOŠANĀ”

Atbalstu piešķir šādām aktivitātēm:

- Jaunaudžu retināšana un jaunaudžu retināšana ar atzarošanu;
- Neproduktīvu mežaudžu nomaīņa saskaņā ar normatīvajiem aktiem par koku ciršanu mežā;
- Valdošās koku sugas nomaīņa baltalkšņa sugu mežaudzēs no 30 gadu vecuma vai blīgzņas sugu mežaudzēs.

Retināšana šajā izpratnē ir savlaicīga un mērķtiecīga mežaudzes kopšana, lai palielinātu mežaudzes noturību un pielāgošanās spējas iespējamajām klimata pārmaiņām, kā arī nodrošinātu mežaudzes krājas pieaugumu un oglekļa uzkrājumu mežaudzē.

Jaunaudzes retina līdz 10 gadu vecās baltalkšņu vai līdz 20 gadu vecās pārējo koku sugu mežaudzēs, kā arī vecākās jaunaudzēs, ja koku augstums nepārsniedz 10 metru.

(Turpinājums 3. lpp.) ►

ŠAJĀ NUMURĀ:

JAUNUMI 2.–3. lpp

- ◆ Cērtot kokus aizaugušās lauksaimniecības zemēs, nav nepieciešams saskaņojums

SAIMNIEKOJAM MEŽĀ 4.–5. lpp

- ◆ Kristīne Konrāde atgriezās dzimtenē, lai saimniekotu savā meža īpašumā

AR MEŽU SIRDĪ 6.–7. lpp

- ◆ Mežinieka Viestura Siktāra dzīves gājums

NOTIKUMU MOZĀIKA 8.–9. lpp

- ◆ Tiek izstrādātas ES nozīmes aizsargājamo biotopu apsaimniekošanas vadlīnijas

- ◆ Kuldīgā jau sesto reizi notiks pasākums Meža ABC

PASAULĒ 10.–11. lpp

- ◆ Bādenes–Virtembergas federālajā zemē meža īpašnieku konsultāciju sistēma nav mainījusies kopš Otrā pasaules kara

PRAKTISKI PADOMI 12–13. lpp

- ◆ Kāpēc, kā un kad jāmaksā nodokļi par veiktajiem darījumiem ar kokmateriāliem

INTERESANTI 14. lpp

- ◆ Ievas pirmās mūs priecē pavasarī
- ◆ Gada koks un sēne

MEDĪBAS 15. lpp

- ◆ Pirmo reizi Latvijas medību vēsturē iedibināta „Gada balva medniecībā”

LABĀK SEPTIŅAS REIZES NOMĒRĪT

Dienas kļuvas garākas, vairāk saules, un atmoda dabā mudina arī mūs pašus uz darbošanos.

Ikviens zemes un meža īpašums, darbošanās tajā ne tikai sniedz gandarījumu, bet arī uzliek pienākumus to uzturēt kārtībā.

To nosaka vairāki normatīvie akti. Reizēm dzirdēts apgalvojums „mans īpašums – daru, ko gribu”, tomēr tā īsti nav. Līdzīgi kā, piedaloties ceļu satiksmē ar savu personīgo transportu, jāievēro Ceļu satiksmes noteikumi, arī zemes un meža apsaimniekošanā jāievēro zināmi nosacījumi.

Gada sākumā lielu neizpratni izraisīja Meža likuma normas, kas nosaka ar kokiem aizaugušu zemju ieskaitīšanu meža zemēs,

stāšanās spēkā. Gada nogalē daudzi, neiedziļinoties un padzirdot baumas, ka kokus vairs nedrīkstēs cirst, steidza tos zāgēt vajag vai nevajag. Ņemot vērā lauksaimnieku iebildumus, steidzamības kārtā tika izmainīta šī Meža likuma norma, kas šobrīd tikai lauksaimniecības zemes ļauj atbrīvot no apauguma. Lai to labāk izprastu, iesaku izlasīt skaidrojumu, kā arī apmeklēt Meža konsultāciju pakalpojumu centra Valsts lauku tīkla (VLT) pasākuma ietvaros organizētos seminārus. Par to norisi varat uzzināt: www.laukutikls.lv, uzliekot filtru „mežsaimniecība”.

Ja ir kādas neskaidrības, droši jautāriet mūsu speciālistiem. Kontakti pieejami: www.mkpc.llkc.lv sadaļā: Kontakti. Te vietā būs sakāmvārds: labāk septiņas reizes nomērīt un tikai tad nogriezt.

Vēlu veiksmi visos pavasara darbos!

Sarmīte Grundšteine,
„Čiekura” redaktore

VĒLREIZ IZMAINĪTS MEŽA LIKUMS

Šogad 12. februārī Saeima apstiprināja grozījumus Meža likumā, kas precizē kārtību koku ciršanai aizaugušajās lauksaimniecības zemēs un nosaka zemes īpašnieka iespējas rīkoties ar lauksaimniecības zemi, uz kuras izaudzis mežs.

Meža likuma 3. pants papildināts ar cezturto daļu šādā redakcijā:

“(4) Zemē, kas Nekustamā īpašuma valsts kadastra informācijas sistēmā reģistrēta kā lauksaimniecībā izmantojamā zeme, kokus cērt saskaņā ar normatīvajiem aktiem par koku ciršanu ārpus meža.”

Meža likuma grozījumi, kuri stājās spēkā 2012. gada 1. janvārī, paredzēja, ka no šā gada sākuma visa aizaugusī zeme, kas pašreizējā brīdī *de facto* ir mežs, par mežu uzskatāma arī *de jure*. Par kritērijiem platību atzīšanai par mežu rakstījām iepriekšējā „Čiekurā”.

Lai gan no brīža, kad likuma izmaiņas tika izsludinātas, līdz to spēkā stāšanās brīdim pagāja 3 gadi, tas tomēr izraisīja diezgan lielu ažiotažu daļā lauksaimnieku. Daļa zemnieku saimniecību ir ar gadiem saimnieciski nostiprinājušās, un, lai varētu rentabli saimniekot, ražošanas jāpaplašina, tādēļ papildus tiek pirktā klat zeme. Tā nereti ir gadiem ilgi neizmantojama un tādēļ sākusi aizaugt ar kokiem. Ievērojot Meža likuma 3. panta prasības, lai šādas platības attīrītu un atjaunotu lauksaimnieciskajai ražošanai, vispirms bija nepieciešams zemi pievienot meža zemei, tikai tad drīkstēja novākt apaugumu. Savukārt pēc tam bija jākārt dokumentācija, lai platība atkal tiktu uzskatīta par lauksaimniecības zemi.

Lai izvairītos no šīs birokrātijas, Saeima divos lasījumos pieņēma grozījumus Meža likumā, kuri stājās spēkā šā gada 19. februārī. Labojumi nosaka, ka „... zemē, kas Nekustamā īpašuma valsts kadastra informācijas sistēmā reģistrēta kā lauksaimniecībā izmantojamā zeme, kokus cērt saskaņā ar normatīvajiem aktiem par koku ciršanu ārpus meža”.

Ministru kabineta (MK) noteikumi

Nr.309 par koku ciršanu ārpus meža nosaka, ka šajās vietās īpašnieks kokus cērt pēc saviem ieskatiem. Pašvaldības atļauja nepieciešama vienīgi, ja koku ciršana paredzēta pilsētu vai ciemu teritorijā, īpaši aizsargājamās dabas teritorijās, kultūras pieminekļu teritorijās vai to aizsargjoslās, parkos, kapsētās, alejās, gar valsts un pašvaldības ceļiem, ūdeņu un Baltijas jūras aizsargjoslās, vietējās pašvaldības teritorijas attīstības plānošanas dokumentos noteiktajā ainaviski vērtīgajā teritorijā, kā arī, cērtot ļoti resnus kokus, saskaņā ar noteikumiem pievienoto sarakstu. Pilsētu un ciemu teritorijā koku ciršana aizliegta no 15. aprīļa līdz 1. jūlijam.

Ja tiek cirsti koki, kuru diametrs pie saknes nepārsniedz 20 cm, ja tiek cirsti augļu koki, attīrīti meliorācijas grāvji, novākti bistami koki u.tml., pašvaldības atļauju nevajag arī iepriekš minētajās teritorijās. Lai legalizētu šādas ārpus meža iegūtas koksnes izcelsmi, īpašnieks pats aizpilda „Ārpus meža iegūtas koksnes izcelsmes apliecinājumu”, un pats to arī paraksta. Šī apliecinājuma paraugu var atrast iepriekš minētajos MK noteikumos par koku ciršanu ārpus meža.

Cērtot kokus aizaugušās lauksaimniecības zemēs, nav nepieciešams saskaņojums ar Valsts meža dienestu (VMD). Kā jau nosaukums vēsta, viņu pārziņā ir tikai meža zemes. Tomēr, ja lauku īpašniekam ir kaut vismazākās šaubas, vai konkrētais aizaugušais zemes gabals kādreiz nav ticis pievienots meža zemei, ieteikums tomēr griezties vietējā VMD birojā un par to pārliecināties.

Lai attīrītu krūmāju u.tml. platības, jo-
projām spēkā iepriekšējā kārtībā, kas no-
teica šīs platības vispirms pievienot meža zemei.

Meža likuma izmaiņas paredzētas, lai atvieglotu birokrātisko slogu lauksaimniekiem, kuri vēlas savus īpašumus sakopt un izmantot lauksaimniecībai. Savukārt, ja īpašnieks ir pārliecināts, ka zeme netiks izmantota šādam mērķim, viņa interesēs ir aizaugušās platības pievienot mežam, lai izvairītos no dubultā nodokļa un dokumentos uzrādītais zemes izmantošanas veids atbilstu faktiskajam.

Alda Velvere,
MKPC Dienvidkurzemes
nodaļas vadītāja vietniece

VALSTS MEŽA DIENESTA AKTUALITĀTES

SĒKLAS JAUNAM MEŽAM

Ziemeļaustrumu virsmežniecības egļu mežaudzēs šoziem ir laba čiekuru raža. Tā interesē ne tikai vāveres, krustknābjus un dažādus čiekuru kaitēkļus. Par to nopietna interese ir arī mežkopjiem.

Liepnas egļu ģenētisko resursu mežaudzē martā tika vākti egļu čiekuri un potzari no īpaši atlasītiem augošiem kokiem.

Vējainajā 12. marta rītā šie darbi tika uzsākti. LVM „Sēklas un stādi” darbinieki drosmīgi kāpa vēja šūpotajās 35 metrus augstajās eglēs pēc potzariem un egļu čiekuriem. Valsts meža dienesta darbinieces, vecākā inspektore meža reproduktīvā materiāla jautājumos Zaiga Sudraba un mežziņe Gunita Kaņepe, veica meža reproduktīvā materiāla pārbaudi tā ieguves laikā.

13. marta pēcpusdienā viss guvums – aptuveni 500 potzaru un 3 hektolitri čiekuru bija sapakots marķētos maisos un sagatavots sūtīšanai uz Kalsnavu, kur rūpīgas rokas visu precīzi pārskaitīs, nosvērs, sagatavos potzarus potēšanai un čiekurkaltē iegūs egļu sēklas.

Meža reproduktīvā materiāla pārbaude tā ieguves vietā

Iegūtās sēklas būs sevišķi vērtīgas, jo ģenētisko resursu mežaudzes drīkst atjaunot tikai ar stādāmo materiālu, kas ievākts tajās pašās mežaudzēs. Potzari būs lielisks papildinājums jauno egļu plantāciju ierīkošanai nepieciešamā stādāmā materiāla audzēšanai.

Varam būt droši – nākotnē lieliskās Liepnas ģenētisko resursu mežaudzes eg-

les nezudīs, tās ar savu stalto stāvu priecēs arī mūsu bērns un mazbērns.

MEŽA DIENAS 2015

Kā jau tas bijis astoņdesmit sešus pavasarus, arī šī gada pavasarī notiks *Meža dienas* – astoņdesmit septīto reizi. *Meža dienas* ir tradīcija, kas saglabājusies, nezaudējot savu aktualitāti un nozīmi. Visos laikos *Meža dienās* ikviens ir ticis aicināts – vairāk redzēt, vairāk dzirdēt, vairāk ieklausīties un vairāk sajust mežu.

2015. gadā Valsts meža dienesta virsmežniecībās pavisam kopā plānots deviņdesmit viens *Meža dienu* pasākums, kad katru gadu – tiks stādīts mežs, rīkotas apkārtnes sakopšanas un labiekārtošanas talkas, gatavoti un izlikti putnu būriši, organizēti semināri par meža atjaunošanu un kopšanu, kā arī virkne konkursu, viktorīnu, mācību stundu skolēniem gan par meža stādīšanu, gan par koku un augu pazīšanu, gan par meža dzīvniekiem, gan par meža darbinieku darbu, gan par ugunsdrošību mežā. Arī šogad *Meža dienu* devīze ir – *Kopā nākotnes mežam!*

Selva Šulce, VMD preses sekretāre

(Turpinājums no 1. lpp.)

ARĪ TURPMĀK MEŽA ĪPAŠNIEKIEM BŪS IESPĒJA SAŅEMT EIROPAS SAVIENĪBAS ATBALSTU

Atbalstu jaunaudžu retināšanai piešķir arī līdz 10 metru augstas paaugas retināšanai zem mežaudzes vainagu klāja un pameža novākšanai teritorijās, kurās aizliegta kailcirte.

Atbalstu atbilstoši **Meža apsaimniekošanas atbalsta pasākumu** plānam vienā mežaudzē piecu gadu periodā var saņemt:

- Par jaunaudžu retināšanu – ne vairāk kā divas reizes saskaņā ar ikreizējo plānu;
- Par jaunaudžu retināšanu ar atzarošanu – vienu reizi;
- Par paaugas retināšanu – vienu reizi;
- Par pameža novākšanu un retināšanu – vienu reizi;
- Par nomainītās mežaudzes retināšanu – trīs reizes.

Atbalsta apjoms:

- Atbalsta likme – 440 EUR/ha jaunaudžu kopšanai, 613 EUR/ha kopšanai un atzarošanai.
- Atbalsta likme – 993 EUR/ha atjaunošanai, veicot mežaudzes nomaiņu, 205 EUR/ha kopšanai.
- Atbalsta intensitāte – 60–70 %

APAKŠPASĀKUMS

„MEŽA UGUNSGRĒKOS UN DABAS KATASTROFĀS IZNĪCINĀTU MEŽAUDŽU ATJAUNOŠANA”

Atbalstu piešķir par meža atjaunošanu platībā, kur atbilstoši Valsts meža dienesta atzinumam ir konstatēts ugunsgrēks vai dabas katastrofa (vējgāze, vējlauze, sniega un ledus radīti postījumi), kuras dēļ mežaudze ir iznīcināta, tāpēc šajā platībā mežs ir atjaunojams.

Atbalsta apjoms:

- Attiecināmās izmaksas – meža atjaunošanas izmaksas, atjaunotās mežaudzes kopšanas izmaksas.
- Atbalsta kompensācija neatkarīgi no sugas – 1085 EUR/ha ierīkošanai un 204 EUR/ha kopšanai.
- Kopšana tiek atbalstīta 3 reizes 5 gadu periodā.
- Atbalsta intensitāte – 100%

APAKŠPASĀKUMS

„MEŽA IEAUDZĒŠANA”

Meža ieaudzēšanu īsteno:

- Lauksaimniecības zemē:
- kurā auglība nav lielāka par 25 ballēm, kā arī platībā, kur zemes

auglība ir lielāka par 25 ballēm, nepārsniedzot divus hektārus;

- erozijai pakļautā lauksaimniecības zemē;
- lauksaimniecības zemē uz kūdras augsnēm.

● Krūmājos – zemē, kas nekustamā īpašuma valsts kadastrā uzskaitīta krūmāju grupā.

Ieaudzējot mežu, saglabā savrup augošus kokus, koku grupas, rindas un alejas.

Atbalsta mistraudžu veidošanu un priežu tīraudžu veidošanu. Mistraudze ir mežaudze, kurā citu koku sugu piemistrojuma īpatsvars (koku skaits) mežaudzē ir vismaz 25 %. Ieaudzējot mistraudzi, citu koku sugu piemistrojumu veido vienmērīgi vai grupās, kuru maksimālā vienlaidu platība ir 0,2 hektāri.

Plānošanas periodā viens pretendents var pretendēt uz atbalstu ne vairāk kā 10 hektāru platībā.

Atbalstu piešķir šādām aktivitātēm:

- Meža ieaudzēšana un kopšana;
- Ieaugušas mežaudzes papildināšana un kopšana.

Ieaugušas mežaudzes papildināšanu un kopšanu īsteno jau daļēji aizaugušā zemē, kurā koku skaits ir lielāks par koku skaitu, kas atbilst mežaudzes kritiskajam šķērslaukumam, bet mazāks par koku skaitu, kas atbilst minimālajam šķērslaukumam.

Atbalsta apjoms:

- Atbalsta likme neatkarīgi no ieaudzētās sugas – 1085 EUR/ha mežaudzes ieaudzēšanai, 627 EUR/ha mežaudzes papildināšanai un 205 EUR/ha kopšanai.
- Atbalstu ieaudzētās mežaudzes kopšanai var saņemt 3 reizes 5 gadu periodā.
- Atbalsta intensitāte – 70%

Šajā apakšpasākumā ir noteikti vairāki ierobežojumi atbalsta piešķiršanai. Plašāk ar tiem var iepazīties noteikumu projektā.

Lauku attīstības programmas 2014.–2020. gadam ietvaros plānoti arī citi atbalsta pasākumi meža īpašniekiem, piemēram, *Natura 2000* maksājumi meža īpašniekiem par saimnieciskās darbības aprobežojumiem, kas būtiski palielināti, meža meliorācijas sistēmu renovācija, apmācības un citas aktivitātes. Par to plašāk informēsim turpmāk *Čiekurā* un MKPC organizētajos semināros.

Mairita Bondare,

MKPC Madonas nodaļas vadītāja

ATGRIEŠANĀS LATVIJĀ, LAI SAIMNIEKOTU SENČU ĪPAŠUMĀ

Pēc 48 svešumā pavadītajiem gadiem 1992. gadā KRISTĪNE KONRĀDE atgriezās dzimtenē, lai saimniekotu savā meža īpašumā Zvārdes pusē.

Kad 1921. gadā tika izveidota Kursiņu virsmežniecība, tās pirmais un vienīgais virsmežzinis Voldemārs Konrāds domāja, ka Zvārdes pagasta „Mežaine”, tautā saukta par Mežamuižu, par viņa mājām paliks mūžam. Kā jau lielākā daļa tālaika cilvēku, viņš nākotnē raudzījās cerīgi, tādēļ arī iegādājās savu personīgo saimniecību Gubeņi. Ģimenē auga divi bērni, par kuru nākotni bija jādama.

Savā darbavietā virsmežzinis Voldemārs Konrāds atradās arī 1941. gada 14. jūnijā. Kopā ar viņu bija četrus gadus vecais dēlens. Sieva, būdama ārste, tobrīd ar vīru kopā nedzīvoja, bet abas ar mazo meitiņu uzturējās Zemītes pagasta doktorātā. Tas arī izglāba viņas un abu bērnu dzīvību. Kad virsmežniecībā iebruka padomju varas pārstāvji, lai ģimeni deportētu, viņi atrada tikai tēvu ar mazo Viktoru.

BĒGLU GAITAS

Voldemārs Konrāds, pēc arhīva sniegtajam ziņām, gāja bojā 1942. gada 5. maijā Vjatlagā, bet viņa sievai Mildai Konrādei dažus gadus vēlāk sākās tālais un ilgais ceļš

Virsmežzinis Voldemārs Konrāds savu kolēģu vidū, uzņemta 20. gadu sākumā

prom no mājām. Bēglu pajūgā uz Vāciju, cauri dipiņu nometnēm, pamazām zaudējot cerības uz drīzu atgriešanos Latvijā...

Kad sākās bēglu izceļošana no Vācijas citas dzimtenes meklējumos, viņai vispirms bija jādomā par to, kā jaunajā vietā uzturēs bērnus. ASV, uz kuriem devās ļoti daudz izceļotāju, bija vājas cerības atrast darbu savā ārstes profesijā, tādēļ izvēle krita par labu eksotiskajai Venecuēlai. Var tikai apbrīnot latviešu sievietes drosmi, vienai kopā ar diviem maziem bērniem, nezinot spāņu valodu, doties pāri okeānam uz pilnīgi svešu Dienvidamerikas valsti.

Neviens ar atplestām rokām jau tur ieceļotājus negaidīja. Sākās ilgais pastāvīga darba meklējumu laiks, intensīvi apgūstot

arī spāņu valodu. No sākuma tika piedāvāti darbi tikai uz laiku, tad – nelielā slimnīcā Andu kalnos, tad atkal citur... Beigās ģimene nonāca mazā ciematā dzīlī džungļos, kur nebija ne elektrības, ne jebkādu sakaru iespēju, izņemot vēstules, ko piegādāja reizi nedēļā. Ārstes alga bija maza, jo maz potenciālo pacientu, taču tā beidzot bija stabila, pastāvīga darbavietā, kuru drastisko dzīves apstākļu dēļ neviens cits neiekaroja.

BĒRNĪBA VENECUĒLĀ, STUDIJAS, DOKTORA DARBS

Džungļu apmetnē pārsvarā dzīvoja indiāņi, gan pilnībā asimilējušies Venecuēlas ļaužu vidē, tomēr kaut kādā veidā saglabājuši arī savas tautas tradīcijas. Viņu īpatnējās dziesmas sajaucās kopā ar mātes dziedātajām latviešu tautasdziesmām, jau no mazotnes radot paliekošu interesi par folkloru.

Ceļš uz izglītību Kristīnei nebija viegls. Kad bija pabeigtas sešas pamatskolas klases, mācības naudas trūkuma dēļ nācās pārtraukt. 14-gadīgā meitene kļuva par ārsta palīdzi mātes doktorātā, iemācījās, kādas zāles, kurai slimībai derīgas, un nereti mātes prombūtnes laikā arī pieņēma

Kristīne Konrāde pie gudrās universitātes aparātūras, ar kuru strādāja

pacientus. Paliekošu interesi par medicīnu gan tas meitenē neradīja, tādēļ, kad beidzot bija pabeigta arī vidusskola, izvēle pretēji mātes ierosinājumiem krita uz sociālajām zinātnēm un pētniecību. Pēc veiksmīgi pabeigtām studijām radās iespēja mācības turpināt ASV Konektikutas universitātē, kur tika iegūts maģistra grāds. Tālāk, turpinot studijas, līdz doktora disertācijas aizstāvēšanai gan nedaudz pietrūka, jo pētniecei tika piedāvāta iespēja piedalīties projektā, kas kļuva par ļoti svarīgu viņas mūža darbu. Projekta saturs bija latviešu tautasdziesmu digitalizēšana. Par pamatu tika ņemti Kopenhāgenā izdotie „Latviešu tautas dziesmu” 12 sējumi. Grāmatas tika izjauktas un lapu pa lapai skenētas datorā.

Šī posma ļoti intensīvais darbs ilga tur-

pat trīs gadus, nereti tas ievilkās naktīs, jo bezgalīgi institūta laipnību tomēr nevarēja izmantot. Kad 1982. gadā projekta pirmais posms bija noslēgts, Kristīne par ieguldīto darbu, lai to varētu turpināt, saņēma naudas piešķirumu no ASV Nacionālā humanitāro zinātņu fonda līdz ar senatora Edvarda Kenedija atzinības vēstuli.

ATGRIEZĀS DZIMTENĒ, SĀKA SAIMNIEKOT

Taču dzīve arī šaipus okeānam tolaik ritēja uz priekšu. Latvija atguva savu valstisko neatkarību, padomju laiki bija beigušies. Visus daudzus svešumā pavadītos gadus Kristīne bija uzturējusi kontaktus ar mātesmāsu Austru Šleseri, kas dzīvoja Latvijā. Un, kad radās iespēja atgūt senču īpašumus, krustmāte Austrā aicināja Kristīni atgriezties mājās un pieņemt tēva mantojumu – pāri par piecdesmit hektāriem meža Zvārdē.

Agrāk iekoptie lauki padomju varas gados bija aizauguši. Tā brīža topošā mežsaimniece saka: ja nebūtu bijis džungļu ciematā pavadītās bērnības, diez vai uz ko tādu viņa būtu „parakstījusies”. Galu galā ar mežu un mežizstrādi viņai mūžā nebija bijis tiešas saskares. Bet – divi pirmie tautasdziesmu projekta posmi bija noslēgušies, bija izjukusi ģimene, arī mamma mirusi, un ne Amerikā, ne Venecuēlā viņu nekas vairs tik cieši nesaistīja. 1992. gadā Kristīne Konrāde atgriezās dzimtenē.

SĀKUMS CERĪGS

Sākums izlikās ļoti cerīgs. Latvijā viņu pazina daudzi ar folkloristiku saistīti cilvēki un labprāt piedāvāja savu palīdzību. Vispirms vajadzēja meža īpašumu atrast, un Zvārdē, kur ilgu laiku atradās PSRS armijas aviācijas mācību poligons, tas nebūt nebija viegls uzdevums. Zemes reforma tikko bija sākusies, un Kristīnes mantotie Gubeņi bija pirmā saimniecība, kur tika veikta mērniecība. Īpašumu meklēt bez īpašnieces un mērnīkiem devās vesela „ekspedīcija” – toreizējā pagasta vedība un Baložu ģimene, kura Zvārdes apkārtnē bija dzīvojusi visu laiku, tādēļ vietējo īpašumu „ģeogrāfijā” orientējās labāk.

Kad robežu plāns bija sagatavots, mežu vajadzēja notaksēt. Kristīne bija dzirdējusi radio raidījumā pozitīvi pieminam taksatoru Mārtiņu Dāboliņu. Uz karstām pēdām tika sazvānīta raidījuma vadītāja, noskaidrots Dāboliņa kunga telefona numurs, un viss notika! Visu mežu topošā mežsaimniece izstaigājusi pati kopā ar taksatoru. Ar jautājumiem speciālistu traucēt gan neesot drīkstējusi. Nepilnas dienas laikā visi 50 ha bijuši notaksēti!

PIEREDZES TRŪCIS VISIEM

Arī pirmo ciršanas apliecinājumu esot izdevies saņemt bez problēmām, bet –

Foto: no K. Konrādes arhīva

MELIORĀCIJAS SISTĒMAS JĀUZTUR KĀRTĪBĀ

Pavasaris pēc paliem ir piemērotākais brīdis, lai katrs zemes īpašnieks vai tiesiskais valdītājs apsektu savā īpašumā meliorēto zemi un novērtētu meliorācijas sistēmas būvju un ierīču darbību.

Valsts sabiedrība ar ierobežotu atbildību (VSIA) „Zemkopības ministrijas nekustamie īpašumi” izsniedz zemes īpašniekam vai tiesiskajam valdītājam meliorētās zemes un meliorācijas sistēmas uzskaites dokumentu – zemes īpašuma meliorācijas pasi, kurā detalizēti redzams, kur un kādas meliorācijas sistēmas ir īpašumā. Tur var redzēt valsts nozīmes ūdensnoteku, novadgrāvju, kontūrgrāvju, susinātājgrāvju, drenāžas sistēmu un to virszemes ūdens uztvērējaku, drenu aku un izteku atrašanās vietas, bet, ja pases nav vai tā ir pazaudēta, tad jāvērsas VSIA „Zemkopības ministrijas nekustamie īpašumi” reģionālajā meliorācijas nodaļā. To adreses var meklēt

interneta vietnē: www.zmni.lv – Meliorācija – Reģionālās nodaļas.

Ministru kabinets saskaņā ar Meliorācijas likuma 25. pantu ir izdevis noteikumus Nr. 714 „Meliorācijas sistēmas ekspluatācijas un uzturēšanas noteikumi” (03.08.2010.), izvirzot prasības, kas zemes īpašniekam vai tiesiskajam valdītājam jāievēro meliorācijas sistēmas izmantošanā, kopšanā un saglabāšanā. Piemēram:

- ūdensnoteku, novadgrāvju, kontūrgrāvju un susinātājgrāvju gultnēs un nogāzēs:

- novākt kokus, koku un krūmu atvases, kas traucē ūdens plūsmu gultnē,

- izvākt grunts ieskalojumus, sadzīves atkritumus un kritušus kokus, pielūžņojumu, piesērējumu un bebru aizsprostojumus,

- iztīrīt caurteku piesērējumu;

- ekspluatācijas aizsargjoslas platumā

ap ūdensnotekām (regulētām, ierīkotām):

- novākt augošus krūmus un kokus (to celmus un saknes), ja tie traucē veikt meliorācijas sistēmu un hidrotehnisko būvju ekspluatācijas un uzturēšanas darbus;

- drenu sistēmā:

- nepieļaut koku un krūmu augšanu tās nosusinātajā platībā,

- nopļaut zāli, novākt kokaugus ap drenu kolektoru iztekām – ne mazāk kā 5 m attālumā uz katru pusi no iztekas.

- aizsargdambī:

- novākt kokus, koku un krūmu atvases.

Koplietošanas meliorācijas sistēmas, kur ūdens režīms tiek regulēts divos vai vairākos zemes īpašumos vai tiesiskajos valdījumos esošā zemē, īpašnieki vai tiesiskie valdītāji vienojas ar pārējiem meliorācijas sistēmas lietotājiem par uzraudzības un kopšanas darbiem.

Kopšanas, renovācijas vai rekonstrukcijas darbus valsts un valsts nozīmes meliorācijas sistēmas būvēs un ierīcēs organizē vai veic VSIA „Zemkopības ministrijas nekustamie īpašumi”, savukārt pašvaldībai piederošu meliorācijas sistēmu ekspluatāciju un uzturēšanu nodrošina pašvaldība.

Saņemot platībmaksājumus, lauksaimniekiem jāievēro Laba lauksaimniecības un vides stāvokļa nosacījumi (LLVN). Viens no lauku atbalsta dienesta biežāk konstatētajiem pārkāpumiem ir tas, ka meliorācijas sistēmas netiek koptas. Nav iztīrītas meliorācijas akas, iztekas. 5 metri no iztekas jābūt izcirstiem kokiem, krūmiem, nodrošinātai brīvai ūdenstecei.

Mairita Bondare,

MKPC Madonas nodaļas vadītāja

◀ kur atrast zāģerus? No sākuma strādājuši vietējie pagasta puīši Egils un Tolīks, bet pēc tam nācies zāģerus meklēt ar sludinājumu palīdzību. Pieredzes trūcis visiem – gan saimniecei pašai, gan dažam strādniekam. Kristīne atceras, kā, pirmo cirsma izstrādājot, noteikusi puīšiem finierkluču izmērus – 1,3 m, 1,2 m... Pēc kāda laika strādnieki tā kautrīgi pienākuši saimniecei klāt un jautājuši, vai viņa ir padomājusi, kā šāda garuma sortimentu izvestis no meža. Tikai pēc tam Kristīne sapratusi, ka ar to varētu būt problēmas – tik īsas „pagales” taču pa ceļam izbirtu... Savukārt reiz gadījies noligt strādnieku, kas gan apgalvojis, ka prot zāģēt, bet, kad aizgājusi palūkot, kā darbs sokas, izrādījies, ka koki sagāzti uz visām pusēm, bet, ko tālāk darīt, „meistarām” īsta padoma nav bijis...

Problēmas radījusi arī materiālu pievešana līdz ceļam. Diemžēl vecais, gadiem nelietotais ceļš nav bijis piemērots smagajiem traktoriem, un pēc tam, kad pirmā cirsma bijusi pievesta, risas dažviet sasniegušas turpat metra dziļumu. Lai savestu ceļu puslīdz kārtībā, jo mežizstrādes darbi ar to tikai sākās, tika cirsti ceļa malās augošie koki un

mesti risēs. Ar traktoru tos piebraukājot, veidojās krietni stabilāks pamats. Kad ziemā ceļš ticis iesaldēts, vēlāk arī greiderēts, pa to varējušas braukt arī kokvedēju mašīnas.

CITAS PROBLĒMAS

Bijušas arī citas problēmas. Dažas kravas uzreiz nav izdevies aizvest, un tai „pieaugušas kājas”, neraugoties uz to, ka īpašums atrodas tālu no lielajiem ceļiem, nomaļā vietā. Jā, 90. gadi... Arī mežizstrāde sākusi buksēt. Saimnieces izpratnē nepamatoti aizkavēta ciršanas apliecinājuma izsniegšana vietējā mežniecībā, ziema beigusies un pārāk vēlu nocirstos materiālus nav bijis iespējams pievest. Vajadzējis norēķināties ar strādniekiem, bet nauda par kokmateriāliem – „iesaldēta”.

Pavisam negaidīti nācis vēl viens trieciens no Valsts ieņēmumu dienesta. Izrādās, praktiskās darbībās nepieredzējusi mežsaimniece par nodokļiem nebija padomājusi, nebija sagādāti visi vajadzīgie dokumenti, kas apliecinātu izdevumus. Arī pašvaldība noliedza, ka īpašumā būtu veikta ceļa būve, jo ceļam nebija grants vai smilts seguma, lai gan tā izveidei meža

vidū tikuši iztērēti diezgan lieli naudas līdzekļi un rajona ceļu nodaļa to ar dokumentiem apstiprināja.

Šo laiku atceroties, Kristīne runā ar lielu sašutumu, jo ilgs laiks ir pavadīts tiesāties. Šodien, atskatoties uz to laiku, sirmā kundze spriež, ka daudz kas no tolaik notikušā tomēr bijis paredzams, jo tikai tad sāka veidoties tiesiska valsts. Bet tomēr mežizstrādes darbi pamazām virzījās uz priekšu. Liela daļa meža jau tolaik bija sasniegusi ciršanas vecumu, un tagad ir jau nocirstas. To vietā – dažādu koku jaunaudzes.

Baltalkšņu audzes, kuras tika nocirstas pirmās, drīz atkal būs cērtamas. Kristīne savā mūžā to vēl paspēs izdarīt. Tomēr viņas mūža aicinājums ir un paliek dainas, un pašlaik zēl tā laika, kas jāziedo citiem mērķiem. Neraugoties uz cienījamo vecumu, Kristīnes kundze joprojām ir enerģiska, vitāla, ar gaišu galvu. Pēc daudzu gadu prombūtnes atgriezusies savā dzimtenē, kas arī visus svešumā pavadītos gadus ir sajūta kā ļoti tuva un pazīstama. Iesakņojusies.

Alda Velvere, *MKPC Dienvidkurzemes nodaļas vadītāja vietniece*

VIESTURS SIKTĀRS UZ MEŽU DODAS JOPROJĀM

Pēc Aizupes meža tehnikuma pārcelšanas uz Ogri, bijušā Aizupes meža tehnikuma pagalmā stiprināta koka stumbrā svinīgi tika atklāta piemiņas plāksne. Pasākumā piedalījās arī VIESTURS SIKTĀRS, ilggadējs Mazsalacas iecirkņa mežsargs. Skolas darbības laiks mērāms 40 gados, un absolventu skaits ap 2,5 tūkstoši. Absolventu vidū spilgtas tā laika personības, meža nozares nākotnes veidotāji, šodien – vēstures liecinieki.

Aizupes meža tehnikumā 1954. gadā aizsākās Viestura Siktāra mežnieka dzīves gājums. Mācību laikā tēvs bija meža darbinieks Mazsalacas mežrūpniecībā, līdz ar to vasaras pagāja, palīdzot tēvam meža stādīšanā, atjaunošanā un kopšanā. Pirms tam gan četrpadsmitgadīgajam pusaudzim sevi bija jāpierāda un jārūda pieaugušo darbos Mazsalacas mežsaimniecības kumelāudzētavā.

DARBA RŪDĪJUMS MAZSALACAS MEŽSAIMNIECĪBAS ZIRGAUDZĒTAVĀ

Viesturs Siktārs atceras kādu ļoti spilgtu epizodi no tā laika, kad zirgiem bija jānes barība un dzirdināšanai – ūdens spaiņi: "Vīri, ar kuriem kopā strādājām, divus ūdens spaiņus zirgiem priekšā varēja iecelt ar vienu roku kustību, bet man, mazam ķiparam, tie vispirms bija jānoliek zemē un jāieceļ pa vienam ar abām rokām. Jutos mazāks un vājāks. Man bija jāpierāda, pirmkārt jau sev, ka varu to pašu, ko pieaugušie, un pēc pāris mēnešiem es jau varēju justies lepnis, jo ūdens spaiņus cilāju tādā pat vieglumā."

Mazsalacas mežsaimniecības zirgaudzētava Skaņkalnes "Vidusmežos" tolaik bija viena no divām lielākajām un ar zirgiem nodrošināja visas Latvijas mežsaimniecības. Kokvedēju pajūgos bija I un II kategorijas zirgi. Pirms tehniskā progressa bez zir-

Viesturs Siktārs ar nomedītu lūsi

gu palīdzības nebija iedomājama kokmateriālu izvešana no meža. Līdz ar to meža jomā strādājošajiem auzu sēšana un siena talkas bija dzīves nepieciešamība un ierasts darba pienākums. Mežrūpniecības zirgiem katram atbilstoši slodzei bija arī savas barības normas, bet darbiniekiem jāraksta atskaite, nu gluži kā mūsdienās ceļazīmes vai maršrutu lapas par darba pienākumu veikšanai patērēto degvielu. Meža tehnika parādījās tikai 1960. gadu sākumā.

NO MEŽSARGA LĪDZ VADĪTĀJAM

Aizupes meža tehnikumu Viesturs Siktārs pabeidza kā meistars – tehniķis. To laiks tā bija vienīgā skola, kur varēja apgūt meža lietas, jo Cīravas skola vairs nedarbojās. Sapņus par Ļeņingradas Mežizstrādes tehnisko institūtu izgaišināja augstākā matemātika, kas bija iestājpārbaudījumu daļa, lai gan valodu pārbaudījumos veicies labi. Darbā Mazsalacas mežrūpniecības

direktors Krūmiņš teicis: sēdies mašīnā, un prom uz Rencēniem. Līdz ar to pēc skolas 1959. gadā Siktārs tika pieņemts darbā par mežsargu Mazsalacas MRS Rencēnu mežniecībā, bet tur nostrādāja tikai 2 mēnešus, jo tika iesaukts armijā un trīs gadus pavadīja kara dienestā Krievijā.

Atgriežoties no armijas 1962. gadā, vairs netika strādāt Rencēnu mežniecībā, taču no divām vietām: Ramatas mežniecības Laivinieku apgaitu pie Igaunijas robežas vai Ķirbēnu mežniecību, – izvēlējās to, kas kartē bija tuvāk mājām – aptuveni 15 kilometru attālo Ramatas mežniecību. Tur viņš pildīja mežsarga pienākumus – organizēja mežizstrādi, galvenokārt kopšanas cirtes.

1965. gadā Viesturs Siktārs pārnāca uz Mazsalacas mežniecību – Rantiņu iecirkni Salacas krastos, savukārt Laivinieku apgaitu paņēma otrs kolēģis. 1966. gadā bija piedāvājums kļūt par vadītāju, taču

Mežu ugunsdzēsības komandu sacensības

Cirsma kopšana – Viesturs Siktārs pirmais no kreisās

Viesturs Siktārs Jēkabkalnā

Rudīte Gulbe, Viesturs Siktārs, Elita Ālbotiņa, Marta Lulle Skaņākalnā

Viesturs Siktārs vēlējas būt vietnieks, lai karjera veidotos lēnām, un priekšnieka vietu atdot gados vecākam un pieredzējušākam kungam, kas atteicies, un līdz ar to bija jāsāk uzņemties vadītāja atbildību.

PĀRBAUDĪJUMS – VĒJGĀZES

Uzreiz sekoja liels izaicinājums – 1967.-1969. gada vējgāzes, kas Latvijas mežiem nodarīja milzu postu. To likvidēšanai ieradās tumsnējie strādnieki no dienvidiem, kas savu darbu darīja ļoti labi – palīdzēja izpildīt plānus, taču visu laiku bija pieskatāmi. Viesturs Siktārs atzīst: “Viņiem par darbu maksāja ar materiāliem, ko ar vagoniem veda prom. Protams, materiālu viņi gribēja labāko – mūsu lielākās egles. Reiz bija situācija, kad meklējām pierādījumus gadījumam, kāpēc tiek izvestas lielas kravas ar labiem materiāliem. Mežā uzreiz pateikt, ka izcirstas lielākās egles, nevarēja – celmu nav, taču pēc egļu zariem galotnēs redzēju, ka starp citiem kokiem bijusi lie-

la egle. Nozāģējuši koku līdz ar zemi, nosmērējuši celmu ar dubļiem un vēl virsū uzlikuši zarus. Tad gan rakstīju protokolu. Tas arī bija iemesls, kāpēc viņi negribēja pie manis strādāt.” Vadot mežniecību, problēmas sagādāja kadru trūkums. Lai gan maksāja labi, darbs mežā bija smags, jāstrādā lietūs un sniega apstākļos, jaunie izvēlējās citas profesijas, esošie – novecoja un devās pensijā.

INŽENIERA DARBS MAZSALACAS MRS

Priekšnieka gaitas Viesturs Siktārs beidza 1973. gadā, kad tika iecelts par Meža apsardzības un medību saimniecības inženieri Mazsalacas centrā. Pēc pāris gadiem, nopelnot vajadzīgās zelta zvaigznes uz formastērpa zīmotnēm ar ozolapām, arī par vecāko inženieri, no tā bija atkarīgs arī atalgojums. „Mežs bija jāsargā no nelikumīgām cirtēm, malumedniekiem, bet „karstākā ciņa” bija ugunsgrēku uzraudzība un dzēšana, dežū-

ras ugunsnovērošanas torņos bija atkarīgas no meža degamības pakāpes, jo dega bieži un lielās platībās, Kurzemē pat 20 – 30 ha vienlaikus. Nu vairs tā nav tik liela problēma, jo mežā zarus vairs nededzina, bet liek uz ceļiem un šķeldo,” atceras un secina Viesturs Siktārs. Liels palīgs šajā laikā bija rācijas – vasarā sargājot mežus no mežu ugunsgrēka, bet ziemā organizējot medības. Ramatas, Skaņkalnes, Mazsalacas pusē nebija alņu, bija tikai viena licence. Pēc ierīcības materiāliem medījumos dzīvniekus neļāva šaut vairāk par 20% no pieauguma. Katru gadu tika organizēti ugunsaisardzības un civilās aizsardzības mači, kur katrai mežrūpniecības saimniecībai bija jāpiedalās un jāizvirza viena mežu ugunsdzēsēju komanda.

Viens no komandas uzdevumiem, pēc galvenā mežziņa Viļa Krūmiņa iniciatīvas, bija apsekt arī dabas pieminekļus – dižkokus, dižakmeņus, takas neveidoja, taču objektus gan atzīmēja. Tajā laikā tika noasfaltēts ceļš arī līdz Skaņamkalnam. 1990. gadā, kad notika mežrūpniecības saimniecības reorganizācija, Viesturs Siktārs atgriezās Mazsalacas mežniecībā un kļuva par mežsargu.

Mazsalacas mežrūpniecībā viņš sastapa arī savu dzīvesbiedri Sarmu, kura tur veica grāmatvedes pienākumus, bet no 1991. gada mežziņa vietnieces pienākumus Mazsalacas mežniecībā. Līdz ar to viņiem vēl šodien ir daudz kopīgu atmiņu, kurās dalīties par piedzīvoto meža nozarē no 50. gadu beigām līdz pat 2000. gada sākumam. Kopā laulībā nodzīvoti 47 gadi.

1999. gadā Viesturs Siktārs beidza aktīvo darbību kā mežsargs, taču 2000. gadā notika kārtējā reforma.

Uz mežu Viesturs Siktārs dodas jo-projām, jo ir kaislīgs mednieks. Viņš rāda fotogrāfijas, kurās redzami stirnu buki, kas pirms pāris gadiem nākuši pie mājām mežsargam sūdzēties, ka ziema barga un grūti atrast barību.

Andris Vīrs,

MKPC Ziemeļvidzemes nodaļas vadītājs

Viesturs Siktārs ar dzīvesbiedri Sarmu

NAT- PROGRAMMA LATVIJĀ

Eiropas Savienības nozīmes aizsargājamo biotopu apsaimniekošanas vadlinijas tiek izstrādātas Dabas aizsardzības pārvaldes īstenotā LIFE+ projekta „*Natura 2000* teritoriju nacionālā aizsardzības un apsaimniekošanas programma” (NAT-PROGRAMME) ietvaros.

Projekts uzsākts 2012. gada beigās, un to plānots īstenot līdz 2017. gadam. Četru

tāpēc svarīgi izzināt citu valstu pieredzi. Starptautiskā mērogā viens no meža biotopu apsaimniekošanas un bioloģiskās daudzveidības uzlabošanas paņēmieniem ir dabisko traucējumu imitācija (*natural disturbance emulation*). Visvairāk ir pētīti un izzināti boreālie meži, un vislielākā pieredze šajā jomā uzkrāta Somijā. Viens no šiem virzieniem ir kontrolētās dedzi-

da sākumā veikta divās vietās – dabas liegumā „Paņemūnes meži” un Rāznas nacionālajā parkā.

Rāznas nacionālajā parkā ir veikta eksperimentālā apsaimniekošana Eiropas Savienības aizsargājamā biotopa „Skujkoku meži uz osveida reljefa formām” teritorijā 2 ha platībā. Izstrūkstot dabiskajam traucējumam (uguni), šādos sausos priežu mežos pastiprināti veidojas egles paauga un 2. stāvs, skuju nobiras skābina augšni, un rezultātā izzūd osu mežiem raksturīgās aizsargājamās augu sugas. 2014. gada ziemas beigās divos priežu nogabalos tika izcirstas egles, padarot apgaismojuma apstākļus audzēs daudz atbilstošākus šim biotopam. Ikdienā Latvijas salīdzinoši maz pārveidotās dabas skaistumu novērtējam paši, un esam dzirdējuši daudz labu vārdu no tūristiem. Tajā pašā laikā dabā notiek gan cilvēka radītas, gan dabiskas pārmaiņas, kas maina gan ainavu, gan koku un augu sugu sastāvu, radot bažas par dažu augu un kukaiņu sugu vispārēju izzušanu. Pasaulē zinātnieki ir izstrādājuši paņēmienus un dabai draudzīgas saimniekošanas metodes, lai to novērstu, bet ne visi paņēmieni Latvijā līdz šim bijuši labi pazīstami. Piemēram, uguns mežos var būt ne tikai kokmateriālus iznīcinoša stihija, bet arī dabai draudzīga norise.

Meža biotopu apsaimniekošanā iegūtā pieredze tiks izmantota, gan rakstot NAT-PROGRAMME *Natura 2000* programmu, gan arī vadlinijas, lai ieteiktu labākos paņēmienus bioloģiskās daudzveidības saglabāšanai Latvijas mežos. Plašāka informācija par projektu: www.daba.gov.lv – Projekti LIFE nature+

Informāciju, izmantojot Dabas aizsardzības pārvaldes mājas lapā pieejamos avotus, apkopojusi MKPC Cēsu nodaļas vadītāja, biotopu meži un virsāji eksperte

Laila Šestakovska

Foto: S. Ikauniece

Saudzīga meža biotopu apsaimniekošana dabas liegumā „Paņemūnes meži”

gadu laikā plānots izstrādāt un publicēt *Natura 2000* teritoriju nacionālo aizsardzības un apsaimniekošanas programmu, kā arī apsaimniekošanas un aizsardzības vadlinijas visām biotopu grupām. Projekta mērķis ir sekmēt vienotu un plānotu dabas vērtību apsaimniekošanu visās *Natura 2000* sauszemes teritorijās Latvijā, kā arī nodrošināt aktuālu, praksē pārbaudītu un nozares profesionāļu atzītu biotopu apsaimniekošanu.

Būtiska loma paredzēta sabiedrības vides apziņas sekmēšanai un plašākai sabiedrības iesaistīšanai dabas apsaimniekošanā. Projektā izstrādātās biotopu apsaimniekošanas vadlinijas arī tiks publicētas kā ikvienam pieejama un praktiski pielietojama rokasgrāmata apsaimniekošanas pasākumu veikšanai atsevišķi saldūdens, zālāju, virsāju, krūmāju, purvu, mežu, iežu atsegumu un alu biotopu grupām.

Meža dzīves cikls un tā attīstības procesi norit daudz ilgāk par cilvēka mūžu. Tradicionāli mežu aizsardzība balstījusies uz saimnieciskās darbības aizliegumiem un dabisko procesu netraucētu norisi. Tomēr pēdējās desmitgadēs veiktie pētījumi gan pasaulē, gan Latvijā liecina, ka šī pieeja nespēj novērst bioloģiski vērtīgo teritoriju samazināšanās un reto sugu izzušanas tendenci.

Latvijā aizsargājamo meža biotopu apsaimniekošana veikta ļoti nelielās platībās, un izstrūkst zinātnisku pētījumu šajā jomā,

nāšanas pasākumi. Tos ļoti plaši izmanto dabas aizsardzībā, nodrošinot daudzveidīgu meža audžu struktūru un bioloģiskajai daudzveidībai būtiskus meža elementus, īpaši apdegušu lielu dimensiju mirušo koksni, kas ir vienīgā dzīvotne daudzām retām sugām.

Izstrādājot un rakstot vadlinijas aizsargājamo biotopu apsaimniekošanai, projektā NAT-PROGRAMME notiek arī praktiski pasākumi, kuros rūpīgi izvēlētas apsaimniekošanas metodes tiek pārbaudītas dabā, lai izvērtētu to efektivitāti. Meža biotopu apsaimniekošana 2014. ga-

MEŽA DIENAS 2015

Šogad Meža dienām 87. gadskārta! Meža dienu patrons ir valsts prezidents Andris Bērziņš. Meža dienu ietvaros visa Latvijas sabiedrība tiek aicināta padarīt Latviju krāšņāku ar koku stādījumiem, labiekārtot un radīt jaunas atpūtas vietas mežā, kā arī pievērst lielāku uzmanību koksnes plašākai izmantošanai ēku būvniecībā, interjerā vai savas sētas labiekārtošanā.

Meža dienu 2015 moto: „Kopā nākotnes mežam!”, līdz ar to arī šogad Meža dienu pamatmērķis ir sakārtot vidi dzīves kvalitātes uzlabošanai. Kā ik gadus Meža dienu ideju iedzīvināšanai ir Meža attīstības fonda atbalsts, konkursā par Meža dienu norisi savas idejas, kā padarīt Latviju krāšņāku ar koku stādījumiem, pilnveidojot atpūtas vietas kā arī radīt jaunas aktīva dzīvesveida veicinošas mazās arhitektūras formas, radoši un pārdomāti izmantojot koku, kā būvmateriālu, aicinātas iesniegt pašvaldības.

Meža dienu pasākumus organizē valsts un pašvaldību iestādes, nozares uzņēmumi, meža īpašnieki u.c. Ar *Meža dienu 2015* kalendāru varēs iepazīties Zemkopības ministrijas mājas lapā: www.zm.gov.lv.

ROD JAUNAS IESPĒJAS SAUDZĪGĀKAI MEŽIZSTRĀDEI LATVIJĀ

Pēdējos gados Latvijā ziemas kļuvušas stipri siltākas un sala periodi ir samērā īsi. Tas rada problēmas veikt mežizstrādi platībās, kur ar mežizstrādes tehniku var iebraukt tikai sala periodā, kad zeme pilnībā ir sasalusi. Arī meža īpašniekiem ir ļoti aktuāli, lai mežizstrādes laikā meža zemes augsne un mežaudzē paliekošo koku miza un saknes ar tehniku tiktu bojātas pēc iespējas mazāk. Īpaši aktuāla šī problēma ir krājas kopšanas cirtēs.

Tieši tāpēc meža īpašnieks Kārlis Dišlers, kam pieder arī meža apsaimniekošanas firma SIA „KM Forestry”, mēģina rast risinājumus šai problēmai. Šogad februārī testa režīmā sāka strādāt Zviedrijā ražota pirmā šī modeļa mežizstrādes tehnika Latvijā *Terri 34 Kombi*. Kopumā Latvijā strādā četri šāda veida dažādu modeļu traktori. Šis traktors veic gan harvesteru, gan forvardera funkcijas. Galvenais ieguvums ir tas, ka šī mežizstrādes tehnika spēj darboties īpaši pārmitrās augsnēs, kokus gan nozāgējot, gan izvedot. Darbojoties krājas kopšanas cirtēs, augsnes un koku bojājumi ir ļoti mazi vai vispār nekādi. Tehnikai vienu reizi izbraucot cauri mežam, augsne nepaliek pilnīgi nekādas pēdas.

Foto: L. Spade

Traktors Terri 34 Kombi veic gan harvesteru, gan forvardera funkcijas

Protams, šāda mežizstrādes tehnika Latvijas apstākļos un mežizstrādes sistēmā ir jāpārbauda – vai šāda veida process atmaksājas, jo traktora ražotājvalstī Zviedrijā mežizstrādes sistēma un darba samaksa ir ļoti atšķirīga. Pirmie rezultāti būšot zināmi maijā. *Terri 34 Kombi* ir aprīkots ar harvesteru galvu, kas spēj nozāgēt kokus līdz 26 cm diametrā, bet koksni vienā reizē var pievest 3,5 m³ apjomā, iekrāvēja darbības rādiuss ir 5,7 m. Darba ražīgums salīdzinājumā ar lielo mežizstrādes tehniku nav liels,

bet to atsvēr iespēja izstrādāt mežu pārmitrajās augsnēs un mazais degvielas patēriņš.

Zviedrijā un Somijā šāda veida tehnika ir ļoti pieprasīta, bet Latvijā tā ienāk pamazām, jo mūsu mežizstrādes sistēma ir stipri sarežģītāka un darba izmaksas lielākas. Taču tas noteikti būtu ieguvums mūsu mežu apsaimniekošanā, radot mežizstrādi saudzīgāku.

Linda Spade,

MKPC Ziemeļkurzemes nodaļas vadītāja vietniece

MEŽA ABC STARTĒS ATKAL!

Kad aiz loga saules stari kļūst spožāki un gaiss sāk smaržot pēc pavasara, tā vien gribas nomest nu jau apnikušās ziemas drēbes, uzvilkt kārtīgus zābakus un doties dabā.

Šāda lieliska iespēja tiek piedāvāta Kurzemes puses iedzīvotājiem un visiem tiem, kam ceļš līdz Kuldīgai nešķiet pārāk tāls. Runa ir par pasākumu **Meža ABC**, kuru jau sesto reizi organizē Kuldīgas meža īpašnieku biedrības „Meža konsultants” vadītāja Sigita Vaivade.

Šogad pasākums notiks **15. un 16. maijā**. Kā ierasts, pirmajā norises dienā ciemos tiek gaidītas skolēnu grupas. Tā kā pagājušajā reizē gribētāju piedalīties pasākumā izrādījās ap 3000 – divas reizes vairāk, nekā bija iespējas uzņemt, šogad paredzēts dot priekšroku tām klasēm, kas 2013. gadā pieteicās uz pasākumu, bet saņēma atteikumu. Bet arī šajā gadījumā, iespējams, nāksies rīkot loteriju, jo kaut ko jaunu uzzināt gribēšo ir tik daudz! Tās klases, kas nevar piedalīties 15. maijā, tiek gaidītas otrajā dienā – 16. maijā.

Pasākuma otrajā dienā, 16. maijā, īpaši aicinātas meža īpašnieku ģimenes, jo paredzēts arī informatīvs seminārs, iespēja dalīties meža apsaimniekošanas pieredzē, savā starpā iepazīties... Taču gaidīti, protams, ir visi, kam mežs tuvs, jo būs interesanti!

Pasākums vēl tikai top, un visos sīkumos par to nav iespējams izstāstīt, turklāt tad izpaliktu pārsteigumi! Sigita sola, ka būs iespējams iepazīties ar meža izstrādes tehniku darbībā (ne jau katrs meža īpaš-

Pasākumā Meža ABC Kuldīgā parasti piedalās visa Ģimene

Foto: no S. Vaivades arhīva

nieks ir redzējis, kā strādā harvesters!), tāpat kā iepriekšējos gados, būs augsnes sagatavošanas tehnika, sadarbībā ar biedrību „Meža sports” būs arī kokzāģēšanas paraugdemonstrējumi. Šogad plaši pārstāvēta soloties būt uzņēmēju „pietura”. Ģimeņu dienai iepriekšēja pieteikšanās nav nepieciešama, var kaut pēdējā brīdī izdomāt, visi sakāpt mašīnā, un – aidā! – uz Kuldīgu!

Vēl Sigita pačukst, ka šogad Meža ABC uz brīdī ierasties esot apsolījis arī zemkopības ministrs Dūklava kungs. Vēlmi piedalīties esot izteikuši arī skolu pedagogi no Itālijas, lai smeltos pieredzi vides izglītībā un mācītos, kā to darīt mežā. Abas dienas pasākumā būšot arī kolēģi no Lietuvas un ASV.

Pasākuma organizatore Sigita Vaivade īpašu paldies saka sponsoru firmām – gan tām, kas piekritušas ziedot naudas līdzekļus, gan tām, kas gatavas uz pasākuma laiku no ražošanas „izņemt” tehniku. Sigita jau iepriekš saka „paldies!” visiem meža darbiniekiem, bez kuru brīvprātīgas līdzdalības pasākums nevarētu notikt!

Nepaliec malā, brauc uz Meža ABC! – pasākums lieliem un maziem, iesācējiem un pieredzes bagātiem – visiem, kas mīl dabu! Visiem, kas vēlas iepazīt, pasmaržot, pagaršot, sajūst, ieraudzīt un saprast norises mežā!

Alda Velvere,

MKPC Dienvidkurzemes nodaļas vadītāja vietniece

PRIVĀTO MEŽU APSAIMNIEKOŠANA BĀDENĒ-VIRTEMBERGĀ

COST* akcijas FACESMAP galvenās aktivitātes saistītas ar meža īpašnieku struktūras izmaiņām Eiropā. Darba seminārs notika Vācijā, Freiburgā, Bādenes–Virtembergas federālajā zemē. Īsumā par tur redzēto.**

Bādenes–Virtembergas federālā zemē mežainums sasniedz 40%, un aptuveni trešdaļa no mežiem pieder privātajiem mežu īpašniekiem. Reģionā ir ap 260 tūkstošiem meža īpašnieku. Vairāk nekā 70% īpašumu ir mazāki par 5 ha. Vācijas mežzinātnes institūta pētnieks Kristofs Hartebrots informēja par jaunāko pētījumu rezultātiem privātajā meža sektorā.

MEŽA ĪPAŠNIEKU APTAUJAS REZULTĀTI

Pētījuma ietvaros izvēlēti divi federālās zemes rajoni, kuros aptaujāti vairāk nekā 5,5 tūkstoši meža īpašnieku. Aptaujāto īpašnieku vidējā meža īpašumu platība ir 1,4 ha, kas atbilst Bādenes–Virtembergas federālās zemes vidējiem rādītājiem. Pašreiz federālajā zemē ir reģistrētas 250 asociācijas, kurās iesaistījušies aptuveni 20% meža īpašnieku. Arī šeit vērojams, ka organizācijās iesaistās meža īpašnieki ar lielākām meža platībām. Lai arī vidējā īpašuma platība vairākas reizes pārsniedz vidējos rādītājus, tā ir salīdzinoši maza – 9,6 ha. Jāatzīmē, ka meža īpašnieku asociāciju loma pēdējos gados ir augusi, un tiek uzskatīts, ka tuvākajā nākotnē tās varētu būt viens no mežsaimniecisko pakalpojumu sniedzējiem.

Aptaujas dati rāda, ka vīriešu īpatsvars meža īpašnieku vidū ir 74%; starp asociāciju biedriem – 100%. Vidējais meža īpašnieku vecums ir 60 gadi, pie tam viena trešdaļa ir vecumā no 50 līdz 59 gadiem. Īpaša uzmanība pievērsta arī īpašumu iegūšanas veidam, jo zināms, ka pirktajos īpašumos mežsaimniecisko aktivitāšu līmenis ir augstāks. Lielākā daļa, ap 70%, īpašumus ir mantojuši un aptuveni 6% – pirkuši. Starp asociācijas biedriem katrs ceturtais norāda, ka savu īpašumu ir pircis. Nākotnē ap trešdaļu īpašnieku neplāno izmaiņas, bet 8% plāno pārdot meža īpašumu. Būtiska atšķirība vērojama meža īpašnieku asociācijas biedru vidū, kur vairākums vēlētos palielināt meža platības.

Aptaujas rezultāti liecina, ka meža īpašniekiem ir daudzpusīgas intereses un mērķi meža apsaimniekošanā. Tomēr pārsteidzoši ir dati, ka aptuveni 85–95% zina īpašuma atrašanās vietu, bet īpašuma robežas ir zināmas vien 70% meža īpašnieku. Pētījuma dati rāda, ka arī mežsaimniecisko aktivitāšu līmenis nav visai augsts. Koksni pārdevuši 13% meža īpašnieku; asociāciju biedru vidū gandrīz divreiz vairāk. Katrs trešais meža īpašnieks iegūst

Bādenes–Virtembergas federālā zeme ir bagāta ar mežiem

Savdabīga jauno kociņu aizsardzība pret meža dzīvnieku postījumiem (ar drātīm)

koksni savām vajadzībām, savukārt katrs piektais norādījis, ka īpašuma apsaimniekošanas mērķis ir tradīcijas un hobijs. Meža īpašuma ekonomiskā loma tiek vērtēta visai zemu – tikai 4% uzskata, ka mežs ir kā ieguldījums vai investīcija. Arī asociācijas biedru vidū šo atbildi norādīja tikai 125 aptaujāto. Pētījumi liecina, ka samazinās nepieciešamība pēc ienākumiem no meža un īpašnieki vairāk pievēršas rekreācijai un dabas aizsardzībai.

NAV IEINTERESĒTI SAŅEMT KONSULTĀCIJAS

Meža īpašnieku aptauja konstatēja, ka vērojama milzīga atšķirība meža īpašnieku un meža konsultantu uzskatos par to, kādas konsultācijas un padoms īpašniekiem būtu nepieciešams. Meža eksperti uzskata, ka īpašniekiem nepieciešamas plaša spektra konsultācijas – īpaši, lai sagatavots potenciālajām iespējām un jauniem pieprasījumiem sakarā ar klimata izmaiņām, dabas aizsardzības prasībām un citiem aspektiem. Puse no meža īpašniekiem uzskata, ka nevēlas saņemt nekādu padomu. Nelielo platību īpašnieki nav ieinteresēti saņemt konsultācijas arī tad, ja tās ir bezmaksas.

Lielākais īpašnieku pieprasījums ir pēc konsultācijām mežizstrādē un biznesā.

Tad seko mežsaimniecisko darbu veikšana un kooperācijas attīstība, kā arī kokmateriālu realizācija, nekoksnes produkti un infrastruktūras attīstība. Starp pieprasītajiem pakalpojumiem dominē koksnes tirdzniecība, robežu iezīmēšana, kopšanas cirtes un meža vērtēšana.

Bādenes–Virtembergas federālajā zemē meža īpašnieku konsultāciju sistēma nav mainījusies kopš Otrā pasaules kara. Meža administrācija apsaimnieko valsts mežus, uzrauga visus mežus un sniedz konsultācijas un pakalpojumus visiem meža īpašniekiem. Konsultācijas ir bezmaksas, savukārt pakalpojumi ir par daļēju samaksu, jo vairums no tiem tiek subsidēti. Federālajā zemē pastāv vienots cenrādis. Divi galvenie iemesli, kāpēc tiek izmantoti konsultantu pakalpojumi – koksnes pārdošana un problēmu (kaitēkļi, vētras) risinājumi. Pašreiz mežu administrācijai nepastāv sacensība ar komerciālajiem konsultantiem un meža īpašnieki ar sistēmu ir apmierināti.

PLĀNO MAINĪT KONSULTĀCIJU SISTĒMU

Plānots, ka drīzumā pašreizējā sistēma varētu mainīties un valsts mežu apsaimniekošana tiktu nodalīta no konsultāciju un pakalpojumu sniegšanas meža īpašniekiem. Eksperti uzskata, ka piedāvājums meža īpašniekiem nemainīsies, jo valsts konsultantus ir viegli nomainīt ar asociāciju konsultantiem. Tikai jāņem vērā, ka pakalpojumu cena tiks noteikta pēc to izmaksām, kas nozīmē cenu palielināšanos pat par 400%.

Jergs Hilts, Bādenes–Virtembergas federālās zemes meža īpašnieku asociācijas pārstāvis, skaidro, ka pašreiz meža administrāciju var uzskatīt par karteli, jo caur to tiek tirgots vairāk nekā 60% no skujkoku koksnes. Tas ir pretrunā ar Karteļa

Foto: L. Vilkriste

INTERESANTAS IDEJAS BERLĪNES IZSTĀDĒ

Berlinē no 16. līdz 25. janvārim notika starptautiskā un pasaulē lielākā pārtikas, lauksaimniecības un dārzkopības izstāde „Zaļā nedēļa” (*“Internationale Grüne Woche Berlin”*). Latvija šogad bija izstādes partnervalsts, un to pārstāvēja 100 uzņēmumi no Latvijas. Arī man bija iespēja apmeklēt šo izstādi.

Patīkami pārsteidza Latvijas kā izstādes „Zaļā nedēļa” partnervalsts dalība, sākot jau ar ieeju izstādē un stenda noformējumu. Izstādē sevi prezentēja arī AS „Latvijas valsts meži”, kas bija ļoti atbilstoši Latvijas vadmotīvam: „Izbaudi Latviju nesteidzoties”. Lai gan izstāde tika orientēta uz lauksaimniecības, pārtikas un dārzkopības sektoru, bija arī noderīgas lietas, kas vairāk saistītas meža blakus produktu izmantošanai. Piemēram, turpat blakus Igaunijas stendā – tas vairāk bija orientēts tieši uz meža produktiem (dažādas meža ogas, medījumi u.c.), atbilstošs noformējums.

Dārzkopības sadaļā bija skatāmas ļoti interesantas idejas, piemēram, ziedoša meža iespaidu radīja, izmantojot Serbijas egļu stumbrus; bija arī slaveni cilvēku izteicieni par mežu. Turpat noderīgas idejas

Foto: S. Grundšteine

Izstādes paviljonā izveidotais ziedu mežs ar milzīgu ziedu daudzveidību un neskaitāmām kompozīcijām

dažādu sadzīves un dārza dekoratīvo objektu izgatavošanai no koka. Dzīvnieku sadaļā varēja iepazīties ar Vācijas medību sistēmu, gūt dažādas idejas, kā stāstīt par

medībām, dažādi izdales materiāli un interesants noformējums.

Sarmīte Grundšteine,
MKPC direktora vietniece

AIZVADĪTA STARPTAUTISKĀ MEŽA DIENA

Šogad 21. martā visā pasaulē notika Starptautiskā Meža diena. Tās ietvaros valstis tiek mudinātas veikt vietēja, nacionāla un starptautiska līmeņa pasākumus, kā, piemēram, koku stādīšanas talikas, dažādas akcijas u.tml.

Starptautiskā Meža diena dibināta 2012. gadā ar ANO Ģenerālās asamblejas rezolūciju. Lai gan svinamā diena ir dibināta pavisam nesen, sākotnējie pamati meklējami jau 1971. gadā, kad ANO Pārtikas un lauksaimniecības organizācija ieviesa Pasaulē Meža dienu, kā arī nesenākā pagātnē, kad starptautiskais Mežsaimniecības izpētes centrs dibināja Meža dienu (2007). Šobrīd abi minētie pasākumi vairs nenotiek, taču vietā radies jauns – Starptautiskā Meža diena. Tās

mērķis – palielināt vispārējo informētību par mežu nozīmību un iespējām, ko tas var sniegt tagadnes un nākotnes paaudžu vajadzību apmierināšanai.

Šī gada tēma bija „Meži un klimata pārmaiņas”, uzsverot meža nozares risinājumus, lai cīnītos ar klimata pārmaiņu problēmām, kā arī veidotu saikni starp mežiem un ilgtspējīgu attīstību. Diemžēl, neraugoties uz ekoloģiskajiem, ekonomiskajiem un sociālajiem labumiem, ko mežs mums, cilvēkiem, sniedz, mežu izciršana pasaulē kopumā turpina progresēt milzu tempā – ik gadu tiek iznīcināti 13 miljoni hektāru mežu, kas atstāj nelabojamas sekas uz klimatu. Plašāka informācija: <http://www.un.org>. – International day of forests.

◀ likumu, jo valsts nevar būt konkurents privātajam sektoram, sniedzot pakalpojumus zem tirgus cenām. Vienīgais risinājums ir vairāku organizāciju izveide, kur katrai ir savs uzdevums. Šādam risinājumam ir vairākas pozitīvas iezīmes: meža īpašnieku brīva izvēle starp dažādu pakalpojumu sniedzējiem; servisa kvalitātes uzlabošanās un cenas samazināšanās konkurences rezultātā. Kā lielākais mīnuss tiek minēts pakalpojumu izmaksu pieaugums meža īpašniekiem un izmaiņas meža apsaimniekošanas standartos un kokmateriālu

cenās. Līdz ar to kā viens no aktuālajiem darba uzdevumiem asociācijām ir meža apsaimniekošanas standartu izstrāde, kas nav saistīta ar normatīvo aktu skaitu pieaugumu.

*COST (European Cooperation in Science and Technology) – <http://www.cost.eu/>

**FACESMAP (Forest Land Ownership Change in Europe: Significance for Management and Policy) – <http://facesmap.boku.ac.at/>
COST ir starptautiskās sadarbības atbalsta programma, kas izveidota, lai Eiropas li-

menī atbalstītu pētnieku sadarbību dažādās zinātnes un tehnoloģijas attīstības jomās. Programmas mērķis ir atbalstīt pētījumus, kas risina aktuālas sabiedrības problēmas. Viena no COST akcijām ir FACESMAP (forest land ownership changes in Europe: significance for management and policy). Tā ir saistīta ar privātā meža sektora sektora īpašnieku strukturālajām izmaiņām Eiropā un to ietekmi uz meža apsaimniekošanu un politiku.

Lelde Vilkriste,
LVMI „Silava”

PAR NODOKĻU PIEMĒROŠANU FIZISKO PERSONU VEIKTAJEM DARĪJUMIEM AR KOKMATERIĀLIEM

Daudzām fiziskām personām ir neizpratne par to, kāpēc, kā un kad jāmaksā nodokļi budžetā. Sniedzam skaidrojumu.

Saskaņā ar likuma „Par iedzīvotāju ienākuma nodokli” 8. panta trešās daļas 15. punktu pie pārējiem fiziskas personas ienākumiem, par kuriem ir jāmaksā nodoklis, tiek pieskaitīti:

- ienākumi no fiziskas personas īpašumā esoša augoša meža atsavināšanas izciršanai un tajā iegūto kokmateriālu atsavināšanas;

- atbalsta summas par saimnieciskās darbības ierobežojumiem meža īpašniekiem, kuriem meža apsaimniekošana nav saimnieciskās darbības veids;

- ienākums, kas gūts, pārdodot zarus, kuri paredzēti šķeldošanai un iegūti ārpus meža zemes, attīrot īpašumā esošās lauksaimniecības zemes no krūmiem, vai mežā, izstrādājot cirsu.

Līdz ar to var uzskatīt, ka **fiziskas personas īpašumā augoša meža atsavināšana izciršanai** (ciršanas tiesību pārdošana) **ir apliekama ar iedzīvotāju ienākuma nodokli (IID).**

Ienākumam no fiziskas personas īpašumā esoša augoša meža atsavināšanas izciršanai un tajā iegūto kokmateriālu atsavināšanas piemēro 10% likmi, bet saimnieciskajā darbībā – 23% likmi (2015. gadā).

FIZISKAJAI PERSONAI NAV REĢISTRĒTA SAIMNIECISKĀ DARBĪBA

Fiziska persona, kas nav reģistrējusi saimniecisko darbību, grāmatvedību nekārto un rēķinus neizraksta. No šādas personas iegādājoties kokmateriālus vai ciršanas tiesības, noslēdz līgumu, saņem ciršanas tiesības kopiju, noformē iepirkuma aktu un palīdz aizpildīt izziņu – apliecinājumu, ka pārdotie kokmateriāli ir personiskais īpašums.

Kā pierādījumu, ka mežs ir tās īpašumā, ienākuma izmaksātājam iesniedz ciršanas apliecinājuma (ja tāds ir) kopiju, nepieciešamības gadījumā uzrādot arī tā oriģinālu, vai apliecinājumu, ka mežs ir personas īpašumā. Ienākumam tiek piemērota 10% nodokļa likme.

Ieturot IIN, ir piemērojamas šādas izdevumu normas:

- 25% apmērā no izmaksājamās summas, ieturot IIN no augoša meža pārdošanas ienākuma;

- 50% apmērā no izmaksājamās summas, ieturot IIN no kokmateriālu pārdošanas ienākuma.

Ja no savā īpašumā esoša augoša meža atsavināšanas izciršanai un tajā iegūto

kokmateriālu atsavināšanas ienākuma izmaksātājs izmaksas vietā ir ieturējis iedzīvotāju ienākuma nodokli, tad šajā situācijā fiziskai personai gada ienākumu deklarācija par gūto ienākumu Valsts ieņēmumu dienestā (VID) nav jāiesniedz.

Piemērs.

Fiziska persona A, kas nav reģistrēta kā saimnieciskās darbības veicēja, no savā īpašumā esoša augoša meža ir pārdevusi kokmateriālus zemnieku saimniecībai „Zilītes” par 12 000 euro. Fiziska persona A ienākumu izmaksātājiem ZS „Zilīte” ir apliecinājusi, ka kokmateriāli ir iegūti no savā īpašumā esoša meža.

IIN no kokmateriālu pārdošanas ienākuma ietur ienākuma izmaksātājs, piemērojot 10% likmi un 50% izdevumu normu:

600 euro ((12000 – 6000) x 10%).

Ja šāds darījums notiek starp divām fiziskām personām, kas nav reģistrējušies kā saimnieciskās darbības veicēji, nodokli no gūtajiem ienākumiem 10% apmērā rezumējošā kārtībā jāaprēķina un jāiemaksā budžetā nodokļa maksātājam (kokmateriālu pārdevējam), iesniedzot VID gada ienākumu deklarācijas D1¹ pielikumu un D veidlapu, kur norāda gūtos ienākumus no īpašumā esoša augoša meža atsavināšanas izciršanai un tajā iegūto kokmateriālu atsavināšanas, piemērojamo izdevumu normu 25 vai 50% apmērā. Deklarāciju VID iesniedz ienākumu gūšanas gadam sekojošajā gadā – **no 1. marta līdz 1. jūnijam.**

FIZISKAJAI PERSONAI IR REĢISTRĒTA SAIMNIECISKĀ DARBĪBA

IIN no ienākuma no šiem darījumiem aprēķina un iemaksā budžetā rezumējošā kārtībā saimnieciskās darbības veicējs, ienākumam piemērojot 23% (2015. gadā) nodokļa likmi.

Piemērs.

Fiziska persona, kas ir reģistrēta kā saimnieciskās darbības veicējs (nav PVN maksātājs), noslēdz līgumu ar SIA „Mežiņš” par zaru piegādi no personai piederošās lauksaimniecības zemes attīrīšanas no krūmiem (uzrādīts īpašumu apliecināošs dokuments un reģistrācijas apliecība). Fiziska persona izdevumus, kas saistīti ar lauksaimniecības zemes attīrīšanu (par krūmu zāģēšanu, transportēšanu, degvielu u.c.), iekļaus saimnieciskās darbības izdevumos. SIA „Mežiņš”, izmaksājot fiziskai personai ienākumu no zaru iegādes, IIN nav jāietur.

Fiziska persona IIN no ienākuma, kas gūts no zaru pārdošanas SIA „Mežiņš”, maksās, iesniedzot gada ienākuma deklarāciju (aizpildot D3 pielikumu) un piemērojot 24% nodokļa likmi (2014. gadā).

KAS IR SAIMNIECISKĀ DARBĪBA?

Par fiziskas personas saimniecisko darbību uzskata jebkuru darbību, kas vērsta

uz preču ražošanu, darbu izpildi, tirdzniecību un pakalpojumu sniegšanu par atlīdzību. Saimnieciskā darbība arī ietver ar uzņēmuma līguma izpildi saistīto darbību, profesionālo darbību, nekustamā īpašuma apsaimniekošanu, komercaģenta, māklera un individuālā komersanta darbību, kā arī fiziskas personas īpašumā esoša individuālā uzņēmuma (arī zemnieka un zvejnieka saimniecības) darbību.

Fiziskas personas ienākuma gūšanu no kapitāla un **ienākuma gūšanu no fiziskas personas īpašumā esoša augoša meža atsavināšanas izciršanai un tajā iegūto kokmateriālu atsavināšanas nekvalificē kā saimniecisko darbību**, ja izdevumi, kas saistīti ar šā ienākuma gūšanu, nav atzīti par saimnieciskās darbības izdevumiem.

PIEVENOTĀS VĒRTĪBAS NODOKLIS

Ienākumi no fiziskas personas īpašumā esoša augoša meža atsavināšanas izciršanai netiek uzskatīti par šīs personas ienākumiem no saimnieciskās darbības tikai likuma „Par iedzīvotāju ienākuma nodokli” izpratnē, IIN aprēķināšanas vajadzībām, un tikai tad, ja fiziska persona – meža īpašnieks izdevumus, kas saistīti ar šo ienākumu gūšanu, nav atzinis par saimnieciskās darbības izdevumiem.

Savukārt atbilstoši Pievienotās vērtības nodokļa likumam nodokļa maksātājs ir persona, kas patstāvīgi jebkurā vietā veic jebkuru saimniecisko darbību neatkarīgi no šīs darbības mērķa vai rezultāta. Reģistrēti nodokļa maksātāji ir nodokļa maksātāji, kas reģistrēti VID Pievienotās vērtības nodokļa maksātāju reģistrā.

Tādējādi, lai rastos pienākums reģistrēties Valsts ieņēmumu dienesta PVN maksātāju reģistrā, fiziskai personai ir jāveic saimnieciskā darbība.

Pievienotās vērtības nodokļa likuma izpratnē saimnieciskā darbība ir jebkura sistematiska, patstāvīga darbība par atlīdzību (tai skaitā jebkuru ražotāju, tirgotāju vai pakalpojumu sniedzēju darbība, lauksaimnieciska darbība). Tiesību teorijā jēdziens sistematiskums nozīmē vienveidīgas darbības atkārtotību noteiktā laika periodā. Parasti jau otrreiz veikta darbība dod pamatu darbības kvalificēšanai par sistematisku.

Ja fiziska persona 12 mēnešu periodā sistematiski par atlīdzību (vismaz divas reizes 12 mēnešu periodā) veic kokmateriālu piegādes vai sniedz ciršanas tiesību piešķiršanas pakalpojumus, tad Pievienotās vērtības nodokļa likuma izpratnē šī fiziskā persona veic saimniecisko darbību. Atsevišķos gadījumos arī vienu kokmateriālu piegādi var uzskatīt par darījumu, kas tiek veikts saimnieciskās darbības ietvaros, ja tiek veiktas sistematiskās darbības (piemēram, meža izstrāde, kokmateriālu

KĀ AR KOKIEM AIZAUGUŠO ZEMI REĢISTRĒT KĀ MEŽAUDZI VAI PLANTĀCIJU MEŽU?

Sarunas un diskusijas par un ap grozījumiem Meža likuma 3. panta 1. daļas 2. punktā, kuri stājas spēkā šā gada 1. janvārī un paredz, ka Meža likuma objekts ir arī „cita zemes lietošanas kategorijas zeme 0,5 hektāru un lielākā platībā, uz kuras ir izveidojusies mežaudze ar koku vidējo augstumu vismaz pieci metri un mežaudzes šķērslaukums ir vienāds vai lielāks par mežaudzes minimālo šķērslaukumu”, ir pamudinājušas ne vienu vien zemes īpašnieku rūpīgāk izvērtēt ar kokiem aizaugušo zemju tālāko apsaimniekošanu. Rodas jautājumi, un tiek meklētas atbildes.

Manā īpašumā ap 1,0 ha lielā platībā aug bērzi. Kopā ar ģimeni tos kopjam. Platība ir meliorēta. Vai varam to reģistrēt kā mežaudzi vai plantāciju mežu?

Meža ieaudzēšana meliorētā platībā pieļaujama vienīgi saskaņā ar valsts sabiedrības ar ierobežotu atbildību „Zemkopības ministrijas nekustamie īpašumi” (ZMNĪ) izdotiem tehniskiem noteikumiem. Lai tos saņemtu, iesnieguma veidlapa ar tam pievienotajiem dokumentiem (zemes robežu plāns, zemes īpašuma vai lietošanas tiesību apliecinājoši dokumenti) jāiesniedz ZMNĪ reģionālajā meliorācijas nodaļā vai

tās sektorā. Iesniegumu var iesniegt personiski vai nosūtīt pa pastu vai e-pastu ar drošu elektronisko parakstu. Reģionālo meliorācijas nodaļu kontaktinformācija atrodama ZMNĪ mājas lapā www.zmni.lv sadaļā: Meliorācija. Ja tehniskie noteikumi pieļaus meža ieaudzēšanu, platību varēs reģistrēt kā mežaudzi vai plantāciju mežu.

Man uzkalniņā izveidojusies skaista priežu audzīte. Varētu reģistrēt kā mežu, bet, ja pēc gadiem ievajadzēsies smilti, vai varēšu to iegūt?

Šajā gadījumā jaunā priežu audzīte reģistrējama kā plantāciju mežs. Pienākot vajadzībai pēc derīgajiem izrakteņiem, mežā kokus drīkstēs cirst pēc saviem ieskatiem, pirms koku ciršanas uzsākšanas paziņojot par to Valsts meža dienestam. Pēc plantāciju mežaudzes vienlaidus nociršanas, bet ne vēlāk kā piektajā kalendāra gadā, Valsts meža dienestā jāiesniedz kompetentās institūcijas izsniegts administratīvs akts darbībai, kuras īstenošanai zeme pārveidojama citam lietošanas veidam.

Un kā ar lauksaimniecības zemi?

Ja kokiem aizaugusi zeme būs reģistrēta kā plantāciju mežs, lauksaimniecības zemes ierīkošanai šādā platībā līdz 2020. gada 1. janvārim būs nepieciešams tikai iesniegums Valsts meža dienestā ar lūgumu izslēgt platību no Meža valsts reģistra. Kompetentās institūcijas administratīvais akts nebūs jāsaņem.

Ginta Ābeltiņa,

MKPC Ziemeļaustrumu nodaļas vadītāja vietniece

◀ sagatavošana), lai nodrošinātu šo vienu kokmateriālu piegādi.

Fiziskām personām – neregistrētiem nodokļa maksātājiem – jāseko, vai nav pārsniegts Pievienotās vērtības nodokļa likuma 59. panta pirmajā daļā (no 2013. gada 1. janvāra) noteiktais veikto ar nodokli apliekamo darījumu vērtības sliekšnis 50 000 euro (no 2014. gada 1. janvāra).

Minētie 12 mēneši nav saistīti ar kalendāro gadu, bet ir attiecināmi uz jebkuru 12 mēnešu periodu.

Fiziskas personas – iekšzemes neregistrēti nodokļa maksātāji – līdz tam taksācijas periodam sekojošā mēneša 15. datumam, kad ir pārsniegts noteiktais sliekšnis – 50 000 euro, iesniedz VID iesniegumu reģistrācijai Valsts ieņēmumu dienesta PVN maksātāju reģistrā.

Fiziska persona var neregistrēties Valsts ieņēmumu dienesta PVN maksātāju reģistrā, ja pēc viena darījuma, ar kuru pārsniegts noteiktais reģistrācijas sliekšnis 50 000 euro, turpmāko 12 mēnešu laikā tā nav paredzējusi veikt citus ar nodokli apliekamus darījumus. Šajā gadījumā minētā persona iemaksā PVN no darījuma vērtības, kas pārsniedz 50 000 euro (aprēķināto PVN iekļaujot darījuma vērtībā). Savukārt, ja minētā persona turpmāko 12 mēnešu laikā veiks apliekamus darījumus, tai pirms šo darījumu veikšanas būs jāreģistrējas VID ar pievienotās vērtības nodokli apliekamo personu reģistrā un šie

darījumi būs jāapliek ar PVN neatkarīgi no darījumu vērtības.

Fiziskai personai, kas vienu reizi 12 mēnešu laikā ir veikusi vienu darījumu, kurš nav saistīts ar saimniecisko darbību, bet kura rezultātā pārsniegts noteiktais reģistrācijas sliekšnis – 50 000 euro, nav jāiemaksā budžetā PVN no summas, kas pārsniedz reģistrācijas sliekšni – 50 000 euro.

Piemērs.

Fiziska persona A, kurai nav reģistrēta saimnieciskā darbība, 2014. gadā, kas ir tās vienīgā reize 12 mēnešu laikā ar vienu līgumu vienam pircējam – fiziskai personai B, kura neveic saimniecisko darbību, pārdod ciršanas tiesības no savā īpašumā esošā augoša meža par summu 54 000 euro.

Lai pārdotu ciršanas tiesības, personai A nav nepieciešams veikt nekādas sistēmiskas darbības par atlīdzību. Šajā gadījumā ciršanas tiesību pārdošana personai A nav uzskatāma par tās saimniecisko darbību, jo 12 mēnešu laikā veiktais vienīgais darījums Pievienotās vērtības nodokļa likuma izpratnē nav sistēmiska darbība par atlīdzību.

Fiziskai personai A nav jāreģistrējas Valsts ieņēmumu dienesta PVN maksātāju reģistrā, nav jāreģistrējas kā saimnieciskās darbības veicējam un nav jāmaksā PVN no summas, kas pārsniedz 50 000 euro.

Ja fiziska persona vienu reizi 12 mēnešu laikā ir veikusi vienu darījumu, kura rezultātā pārsniegts noteiktais reģistrācijas sliekšnis – 50 000 euro un šajā darījumā

ir saskatāmas saimnieciskās darbības pazīmes, tad fiziskā persona aprēķina PVN no darījuma vērtības, kas pārsniedz 50 000 euro. PVN aprēķina par to taksācijas periodu, kad šī summa pārsniegta, un iemaksā budžetā līdz taksācijas periodam sekojošā mēneša 20. datumam, iesniedzot PVN deklarāciju par taksācijas periodu.

Piemērs.

Fiziska persona A, kurai nav reģistrēta saimnieciskā darbība, 2015. gada 15. janvārī pārdod kokmateriālus SIA „Koks” par 25 000 euro un 2015. gada 5. februārī atkārtoti veic kokmateriālu piegādi SIA „Koks” par 26 000 euro. Citus apliekamus darījumus turpmāko 12 mēnešu laikā personai A nav plānots veikt. Fiziska persona A ienākuma izmaksātājam SIA „Koks” nevar apliecināt, ka kokmateriāli ir iegūti no savā īpašumā esošā meža.

Fiziskas personas darbība ir kvalificējama kā saimnieciskā darbība, jo darījumi ir sistēmiski (divas reizes 12 mēnešu periodā).

Fiziskai personai A ir tiesības neregistrēties Valsts ieņēmumu dienesta PVN maksātāju reģistrā, bet no darījuma summas, kas pārsniedz 50 000 euro, t.i., no 1000 euro tai ir jāaprēķina un jāmaksā valsts budžetā PVN 173,55 euro (1 000 euro x 21% :121%). Aprēķināto PVN summu fiziskai personai A jāiemaksā budžetā līdz 2015. gada 20. martam.

Sarmīte Kirhnere,
nodokļu konsultante

IEVU ZIEDĒŠANAS LAIKĀ

Pavasara otrā pusē pēc lapu izplaukšanas daudzi koki un krūmi mūs priecē ar saviem krāšņajiem ziediem. Viens no tiem ir Latvijā bieži sastopams koks vai krūms – parastā ieva (*Prunus padus*).

Ieva parasti zied maijā, ziedi ir ķekaros, smaržīgi, balti, septembrī ienākas melnas ogas. Ievu lapas gaisā izdala īpašas vielas – fitoncīdus, kas nogalina mikrobus. Ievām ir stipra smarža, kas dažiem var izraisīt pat galvassāpes. Tā ir arī ļoti krāšņs dekoratīvs augs, kas viens no pirmajiem ziedēšanas laikā liecina par pavasara un tam sekojošo salnu tuvošanos.

Latvijas mežos ieva ir arī populāra kā necaurejamu krūmāju un džungļu veidotāja. Taču ievu krūmāji ir izturīgi jebkuros klimatiskajos apstākļos – pārcieš salu, siltumu, sausumu, nostiprina nogāzes un krasus, uzlabo augsnes struktūru.

PARASTĀ IEVA – POPULĀRS ĀRSTNIECĪBAS AUGS

Ievas zied maijā, kad tām **ievāc ziedus, lai pagatavotu destilātu**, ko lieto acu slimību ārstēšanai. Savukārt ziedu tēja kalpo kā viegls caurejas līdzeklis. Ievas plaši izmanto tautas medicīnā:

- Ar ziedu uzlējuma kompresēm ārstē acu gļotādu iekaisumus,
- Lapu novārījumu iekšķīgi lieto tuberkulozes, bronhītu gadījumos, ātri lieto mutes dobuma skalošanai,
- Parastās ievas augļus lieto tēju veidā kā savelkošu līdzekli gremošanas trakta slimību un caurejas ārstēšanai (mellenes ogu vietā),
- Mizas novārījumu dzer kā sviedrējošu un pretmigrācijas līdzekli, kā arī reimatisma ārstēšanai.

Ievas ir pirmās, kas pavasarī mūs pirti lutina ar svaigu pērienu. Tomēr jāuzmanās, jo lapu smarža var izraisīt galvassāpes. Ievas pēriens īpaši noderēšot cilvēkiem,

kam radušās problēmas savstarpējās attiecībās. Ievu slotas palīdzot atbrīvoties no liekā svara, rada iekšēju harmoniku un stimulē organisma attīrīšanos. Ievu slotu var likt kā kompresi pret kaulu sāpēm, klepu un bronhītu.

IEVA – TAUTAS TICĒJUMOS

Latvju dainās ieva pieminēta vairāk nekā 290 reizes. Latviešu folkloras simbolikā ieva ir arī jaunas meitenes vai mātes meitas simbols. Tāpat kā pīlādzis, ieva pieder pie tiem kokiem, kuri rūpējas par putniem. Laba ogu raža ir tad, ja putniem būs grūta ziema. Bet, ja gaidāma lēna un silta ziema, tad ogu raža ir maza. Latviešu tautas ticējumos ieteikts nestādīt ievas ēku tuvumā, jo tad varot iespert pērkonu vai mājas būvbalšos iemesties tārpī.

Ieva ir arī insekticīds, tās rūgteno, pēc mandelēm smaržojošo mizu lieto dzērāmā ūdens dezinfekcijai, attīrīšanai no baktērijām. Ar stipru ievu mizu novārījumu var iznīdēt mušas, utis un blaktis. Ceļotāji laba dzērāmā ūdens ieguvei izmanto senu paņēmieni. Pievienojot vārāmajam ūdenim nelielu daudzumu ievu mizas vai ieliekot dzērāmā ūdenī ievu zariņu, iet bojā mikrobi, uzlabojas ūdens garša.

Raksta sagatavošanā izmantota literatūra un un interneta resursi

2015. GADA KOKS – KRŪMU ČUŽA

Latvijas Dendrologu biedrība par 2015. gada koku izvēlējusies krūmu čužu (*Pentaphylloides fruticosa*).

Krūmu čuža ir līdz 1,5 metrus augsts, izcili dekoratīvs rožu dzimtas krūms, kas visu vasaru bagātīgi zied dzelteniem ziediem. Latvijā vienīgā krūma čužas atradne ir Čužupurvā pie Kandavas Abavas kreisajā krastā. Te šo augu pirmo reizi 1847. gadā atrada M. Zeilers Pazemes avoti šajā vietā uzskalojuši biezu saldūdens kaļķu slāni. Virs tā izveidojušās savdabīgas pļavas un zema purvs. Čužupurvs ir unikāls dabas objekts. 1987. gada pavasarī Čužupurvs izdega. Pēc ugunsgrēka notika sekmīga Čužupurva veģetācijas atjaunošanās.

Izvirzot krūmu čužu kā gada koku, plānots šim floras retumam pievērst sabiedrības uzmanību. Pēdējos 15 gados veiktajos sugas vitalitātes pētījumos vienīgajā atradnē konstatēts, ka sugai nenotiek normāla ģeneratīva atjaunošanās – čužas populācijā ir tikai veci krūmi, kas ražo sēklas ar pazeminātu dīgtspēju, savukārt jaunu, vītālu krūmu nav. Dendroloģijas eksperti 2015. gadā centīsies noskaidrot, kas būtu darāms, lai šo atradni saglabātu arī nākotnē. Neskaidrs ir arī jautājums, cik krūmu čuža ir apdraudēta un izmirstoša.

Informācija: Latvijas Dendrologu biedrība, www.latvijas.daba.lv.

LIELĀ PERGAMENTSĒNE – 2015. GADA SĒNE LATVIJĀ

Foto: T. Gaitnieks

Latvijas Mikologu biedrība par *Gada sēni 2015* izraudzījusies lielo pergamentsēni *Phlebiopsis gigantea* (Fr.) Jülich. Lai gan šī sēne nav ne ēdama, ne aizsargājama, tomēr tai ir liela saimnieciska nozīme. Lielā pergamentsēne aizsargā Latvijas mežus pret citu sēni – trupi izraisīto sakņu piepi (*Heterobasidion annosum* s.l.).

Latvijas Valsts mežzinātnes institūta (LVMI) „Silava” Meža fitopatoloģijas un mikoloģijas laboratorijas zinātnieku grupa vadošā pētnieka Dr.silv. Tāla Gaitnieka vadībā kopš 2006. gada veic pētījumus, lai iegūtu vietējās pergamentsēnes preparātu skuju koku celmu aizsardzībai.

Latvijas Mikologu biedrība un LVMI „Silava” Meža fitopatoloģijas un mikoloģijas laboratorijas zinātnieki rosina mežu īpašniekus savos mežos veikt svaigu celmu apstrādi ar bioloģiskajiem preparātiem, lai ierobežotu sakņu trapes izplatību.

LVMI „Silava” zinātnieki būtu pateicīgi saņemt informāciju (fotogrāfijas, auglķermenīšu atrašanās vietas) par šo sēni, īpaši par auglķermeņiem uz egles. Sēne atrodama uz izgāztiem kokiem, lielu dimensiju mežizstrādes atliekām un celmiem. Ja atsūtīsiet precīzas norādes par sēnes auglķermeņiem, kas garāki par vienu metru, atradējiem tiks sarūpētas pārsteiguma balvas.

Informāciju sūtiet uz e-pastu:

talis.gaitnieks@silava.lv.

Mob. tālr. 26463738

PIRMO REIZI LATVIJAS MEDĪBU VĒSTURĒ – „GADA BALVA MEDNIECĪBĀ 2014”

„Gada balva medniecībā” iedibināta 2014. gadā kā augstākā atzinība par nozīmīgu ieguldījumu medību saimniecības attīstībā un medību popularizēšanā Latvijā – valsts un vietējā mērogā. Balvas iniciatori ir valstī lielākā un ietekmīgākā mednieku nevalstiskā organizācija „Latvijas Mednieku savienība” un pieredzes bagātākais žurnāls medniekiem – MMD („Medības. Makšķerēšana. Daba”).

Svinīgajā apbalvošanas ceremonijā Jaunmoku pilī 28. martā tika paziņoti balvu ieguvēji. Nozīmīgāko atzinību „Par mūža ieguldījumu medniecībā” saņēma **Gunārs Skriba**, mežzinātņu doktors, Latvijas

staltbriežu „veiksmes stāsta” pamatlicējs un īstenotājs, **Jānis Vanags**, medniecības tradīciju negurstošs uzturētājs un vairāku medībām veltītu grāmatu autors, un **Alfons Grīnfelds**, Latvijas Lauksaimniecības universitātes Meža fakultātes ilggadējais dekāns un medību tradīciju veidotājs.

Nominācijā „Par nozīmīgu ieguldījumu medniecībā” balvu saņēma žurnāla MMD galvenais redaktors Didzis Pakalns, bet nominācijā „Par nozīmīgu ieguldījumu medniecībā reģionā” balvas saņēma Mārtiņš Akmentiņš Sēlijas reģionā, Viesturs Valdis Dreimanis Ziemeļkurzemes reģionā, Laimonis Kļaviņš Zie-

meļaustrumu reģionā, Edvīns Porciķis Dienvidkurzemes reģionā, Anatolijs Reļiņš Dienvidlatgales reģionā, Roberts Ludboržs Austrumlatgales reģionā, Agris Riba Zemgales reģionā, Jānis Ročāns Ziemeļvidzemes reģionā, Rolands Vīte Centrālvidzemes reģionā un Aigars Rumbergs Rīgas reģionā.

MEŽA CŪKA – 2015. GADA DZĪVNIEKS LATVIJĀ

Meža cūka ir lielākais cūku dzimtas pārstāvis pasaulē. Pirmo reizi gada dzīvnieka nominācijas vēsturē Gada dzīvnieks nav aizsargājamo sugu sarakstos. Tomēr pēdējo gadu laikā tā atpazīstamība sabiedrībā ir ievērojami augusi sakarā ar Āfrikas cūku mēra izplatīšanos Latvijā.

Dabas muzejā ir atklāts meža cūkai veltīts stends, un gada garumā paredzēti vairāki tai veltīti pasākumi. Meža cūka ir pasludināta par *Gada dzīvnieku 2015* abās kaimiņvalstīs – Latvijā un Igaunijā. Dabas tīmekļkameru vietnē Looduskalender.ee Igaunijā sadarbībā ar dabas žurnālu „Loodusesõber” („Dabas draugs”), iesaistoties Latvijas Dabas muzejam, šogad izsludina fotokonkursu „Meža cūka – īsta cūka!”. Plašāka informācija: www.ldm.gov.lv.

Par 2015. gada dzīvnieku, kuru katru gadu izraugās Latvijas Dabas muzejs, kļuvusi meža cūka (*Sus scrofa*).

LATVIJAS MEDĪBU TROFEJU IZSTĀDE JAUNMOKAS 2015

Latvijas Mednieku savienība un Latvijas Medību trofeju vērtēšanas nacionālā komisija aicina medniekus un citus interesentus apmeklēt Latvijas medību trofeju izstādi **Jaunmokus 2015**, kas no š.g. 18. aprīļa līdz 17. maijam notiks Jaunmoku pilī, Tukuma novadā.

Izstādes mērķis ir informēt un izglītēt sabiedrību par medībām kā ekoloģiski un saimnieciski nepieciešamu nodarbošanos savvaļas medijamo dzīvnieku populāciju skaita regulēšanai, iegūt datus par Latvijas medijamo dzīvnieku populāciju kvalitāti, kā arī popularizēt selektīvas medības kā paņēmieni augstvērtīgu medību trofeju iegūšanai.

Izstādē aicināti piedalīties mednieki ar savvaļā iegūtām medību trofejām, kas iegūtas Latvijā no 2010. līdz 2015. gadam, kā arī ar agrāk iegūtām, bet līdz šim nacionāla mēroga medību trofeju izstādē nevērtētām trofejām.

Izstādes darba laiks: darba dienās no plkst.10 līdz18, sestdienās, svētdienās no plkst.10 līdz17.

Informācija: Latvijas Mednieku savienība www.lms.org.lv.

INTERESANTS OBJEKTS ĪLES MEŽĀ

Foto: G. Freimane

Piemīņas pasākums pie Īles nacionālo partizānu bunkura 2015. gada 17. martā

1948. gada rudenī Īles mežā tika uzcelts nacionālo partizānu bunkurs kā ziemas mītne 27 Kārļa Kraujas (istajā vārdā Visvaldis Brizga) vienības latviešu un lietuviešu partizāniem. 1949. gada 17. marta rītā partizānu bunkurs tika aplenkts – 760 (!!!) NKVD karavīru devās uzbrukumā 24 bunkurā esošajiem partizāniem (komandieris K. Krauja un 2 partizāni, tajā skaitā vienībā iefiltrētais čekas aģents, bunkurā tobrīd neatradās). Tika izcīnīta asiņainākā kauja Īles pusē – 15 bunkura iemītnieki iznīcināti, bet 9 saņemti

gūstā. Šobrīd dzīvs ir tikai viens no Īles bunkura partizāniem – Modris Zihmanis, kā arī nedaudzi partizānu atbalstītāji, tostarp sakarniece Biruta Būčiņa–Rodoviča. Ilgus gadus neviens nerunāja un nedrīkstēja runāt par bunkura esamību Īles mežā.

2007. gada Meža dienu laikā AS „Latvijas valsts meži” Zemgales mežsaimniecības Īles meža iecirkņa vadītājs Gundars Freimanis ar toreizējā AS „Latvijas valsts meži” Zemgales mežsaimniecības izpilddirektora Ilgoņa Roziša atbalstu uzsāka realizēt ideju par vēsturiskā objekta atjaunošanu, piesaistot arī „Visu Latvijai!”, Bēnes vidusskolas Eiropas kluba jauniešus un viņu vadītājus, kā arī Tērvetes vēstures muzeja vadītāju Normundu Jērumu ar domu-biedriem.

Taču atjaunotā bunkura konstrukcija ilgi neturēja, un tas iebruka, jo toreiz ne tikai telpas iekšējā apdare, bet arī nesošās konstrukcijas tika atjaunotas, vadoties pēc oriģinālā bunkura parauga, kas bija paredzēts vienai ziemai. 2014. gadā AS „Latvijas valsts meži” vēlreiz atjaunoja bunkuru, šoreiz ieguldot vienīgi savus līdzekļus un darbu. Tagad bunkurs ir drošs, atjaunots precīzi pēc M. Zihmaņa shēmām, jebkurā diennakts laikā pieejams apskatei.

Katru gadu 17. martā, parasti plkst. 13, pie Īles nacionālo partizānu bunkura notiek piemiņas pasākums, kaujas rekonstrukcija Normunda Jēruma vadībā. Neiztrūkstoši dalībnieki ir dzīvi palikušie partizānu atbalstītāji un viņu ģimenes, militārpersonu delegācijas no Lietuvas, jaunsargi, zemessargi, Latvijas Lauksaimniecības universitātes studentu biedrības „Šalkone” pārstāvji un interese.

Inese Freimane, ikgadējā pasākuma atbalstītāja

IZDOTAS JAUNAS MEŽA FAKULTĀTES MĀCĪBSPĒKU SASTĀDĪTĀS GRĀMATAS

LLU Meža fakultāte (MF), kas sākusi veidot grāmatu sēriju „Meža izglītības bibliotēka”, var lepoties ar piecu jaunu grāmatu izdošanu.

Gada sākumā notika grāmatu atvēršanas svētki, kuru autori ir Latvijas Lauksaimniecības universitātes bijušie un esošie mācībspēki. Grāmatas kalpos kā izziņas avots ne tikai universitātes studentiem, bet arī nozares profesionāļiem.

Sadarbībā ar studentu biedrību „Šalkone” un AS „Latvijas valsts meži” finansiālu atbalstu lasītājiem nodotas grāmatas mežkopībā, meža izmantošanā un kokapstrādē:

Imants Liepa, Olga Miezīte, Solveiga Lu-

guza, Viesturs Šulcs, Inga Straupe, Aigars Indriksons, Andrejs Dreimanis, Aleksandrs Saveljevs, Andris Drēska, Ziedonis Sarmulis, Dagnis Dubrovskis. „Meža tipoloģija”;

Inga Straupe, Aigars Indriksons, Rūta Kazāka. „Koki, krūmi un zemesdzīve augi Latvijas mežaudzēs”;

Juris Emsiņš. „Koks Latvijas valsts un tautas dzīvē”;

Andris Drēska. „Meža autoceli”;

Henn Tuherm, Andis Ābele. „Koksnes griešanas procesi”.

Meža fakultātes dekāns Dagnis Dubrovskis atklāj, ka gatavošanā ir vēl 12 grāmatas, tādējādi tiks papildināta līdzšinējā mā-

cību materiālu bāze studentiem un sniegts nozīmīgs atbalsts nozares darbiniekiem.

Visas grāmatas pieejamas LLU Fundamentālajā bibliotēkā, Meža fakultātes lasītavā un elektroniski fakultātes mājas lapā: www.mf.llu.lv – Meža izglītības BIBLIOTĒKA.

NĀKAMAJĀ NUMURĀ

- ◆ Vairāk par plantāciju mežiem
- ◆ Meža īpašnieki citīgi mājās
- ◆ Praktiski padomi

Izdevumu iespēšanai sagatavoja SARMĪTE GRUNDŠTEĪNE, MKPC direktora vietniece informācijas un apmācību jomā, tālr. 63050477, mob. 29133563, ciekurs@mkpc.llkc.lv

Māksliniece – D. Brinkmane. Druka – ????????

Izdevējs:

SIA LLKC Meža konsultāciju pakalpojumu centrs
Rīgas iela 34, Ozolnieki,
Ozolnieku pag., Ozolnieku nov. LV-3018
Tālr. 63050477, fakss 63050450

mkpc@mkpc.llkc.lv;
www.mkpc.llkc.lv

Čiekurs izdots ar Meža attīstības fonda atbalstu

SIA "Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs"

SIA LLKC MEŽA KONSULTĀCIJUPAKALPOJUMU CENTRS

Rīgas iela 34, Ozolnieki, Ozolnieku pag., Ozolnieku nov. LV3018
Tālr. 63050477, fakss 63022264 mkpc@mkpc.llkc.lv

www.mkpc.llkc.lv

Nodaļa	Biroji	Vārds, uzvārds	Tālrunis
Cēsu nodaļa	Cēsu birojs	Laila Šestakovska	28323647
	Siguldas birojs	Laila Šestakovska	28323647
Dienvidkurzemes nodaļa	Liepājas birojs	Uldis Šēnbergs	63491241, 29285111
	Saldus birojs	Alda Velvere	63824065, 20222041
Dienvidlatgales nodaļa	Krāslavas birojs	Jānis Dzalts	65620019, 26459513
	Limbažu birojs	Jānis Zvaigzne	64022679, 28307178
Ludzas nodaļa	Ludzas birojs	Ludvigs Karvelis	65722009, 29411165
	Madonas nodaļa	Mairita Bondare	64822528, 28381176
Preiļu nodaļa	Preiļu birojs	Astrida Rudzīte	65381781, 26410476
	Rēzeknes nodaļa	Valda Brice	28692818
Rīgas reģionālā nodaļa	Iecavas birojs	Agris Kauliņš	26498315
	Jēkabpils birojs	Jānis Sēlis	26465432
Sēlijas nodaļa	Aizkraukles birojs	Jānis Sēlis	26465432
	Jelgavas birojs	Ieva Doniņa	26352648
Zemgales nodaļa	Dobeles birojs	Sergejs Repņikovs	29283108
	Gulbenes birojs	Linda Muceniece	64474022, 26314426
Ziemeļaustrumu nodaļa	Kuldīgas birojs	Valdis Usne	26438175
	Talsu birojs	Linda Spade	25468419
Ziemeļvidzemes nodaļa	Valmieras birojs	Andris Vīrs	64250210, 26108426
	Apmācību centrs «Pakalniņi»	Danuta Kiopa	26141853